

2021

ARCHEOLOGIENOTA Stationsstraat 36-40 te Harelbeke (West-Vlaanderen)

ADEDE Archeologisch Rapport 808

Laurens Van Damme

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 808

Archeologienota Stationsstraat 36-40 te Harelbeke (West- Vlaanderen)

LAURENS VAN DAMME

Colofon

Uitgever	ADEDE bv
Jaar van uitgave	2021
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	David Janssens
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bv. ADEDE bv is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

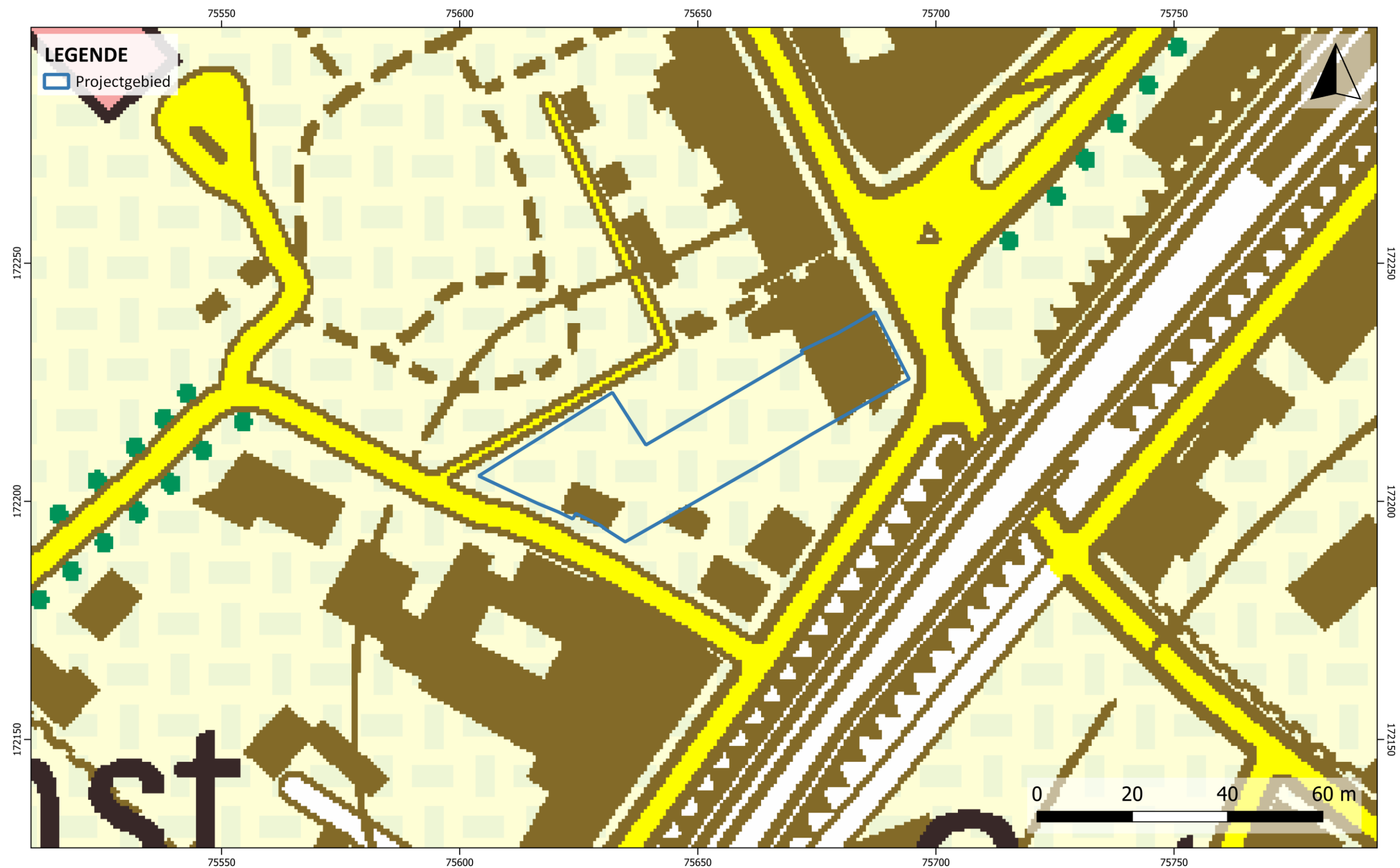
Inhoudsopgave

1	Administratieve fiche	- 5 -
2	Bureauonderzoek	- 9 -
2.1	Archeologische voorkennis	- 9 -
2.2	Aanleiding van het onderzoek.....	- 9 -
2.3	Doel van het onderzoek	- 9 -
2.4	Huidige situatie projectgebied	- 10 -
2.5	Beschrijving geplande werken.....	- 11 -
2.6	Randvoorwaarden	- 12 -
2.7	Werkwijze	- 12 -
3	Assessmentrapport.....	- 25 -
3.1	Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied.....	- 25 -
3.2	Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied	- 28 -
3.2.1	Tertiair geologisch	- 28 -
3.2.2	Quartaire geologisch	- 30 -
3.2.3	Bodem	- 31 -
3.2.3.1	Bodemtypekaart.....	- 31 -
3.2.3.2	Potentiële bodemerosie	- 31 -
3.2.3.3	Erosiegevoeligheid.....	- 32 -
3.2.3.4	Landgebruik	- 33 -
3.2.3.5	Gewestplan.....	- 34 -
3.3	Historische situering van het onderzoeksgebied	- 36 -
3.3.1	Algemene historische situering	- 36 -
3.3.2	Historisch kaartmateriaal	- 40 -
3.3.2.1	Kaart van Jacob van Deventer (1560).....	- 40 -
3.3.2.2	Gravure van Sanderus (1644)	- 41 -
3.3.2.3	Kaart van Frickx (1712)	- 42 -
3.3.2.4	Kaart van Villaret (1745-1748)	- 43 -
3.3.2.5	Kaart van Ferraris (1771-1778).....	- 44 -
3.3.2.6	Primitief kadaster (1830-1834)	- 46 -
3.3.2.7	Atlas der Buurtwegen (1840)	- 47 -

3.3.2.8	Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)	- 48 -
3.3.2.9	Kaart van Harelbeke (1877).....	- 49 -
3.3.2.10	Kaart van Popp (1842 – 1879)	- 50 -
3.3.2.11	Stafkaart van Harelbeke (1911-1942)	- 51 -
3.3.2.12	Kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw (1950-1970)...	- 52 -
3.3.2.13	Kaart van Kortrijk en Harelbeke (1960-1964).....	- 53 -
3.3.2.14	Wereldoorlogen.....	- 54 -
3.3.1	Luchtfoto 1971	- 55 -
3.3.2	Luchtfoto 1979-1990	- 56 -
3.3.3	Luchtfoto 2000-2003	- 57 -
3.4	Archeologische situering van het projectgebied.....	- 59 -
3.4.1	Archeologische nota's en onderzoek in de omgeving.....	- 59 -
3.4.2	CAI Indicatoren	- 60 -
4	Besluit	- 67 -
5	Bibliografie.....	- 69 -
6	Lijst van figuren	- 70 -

1 Administratieve fiche

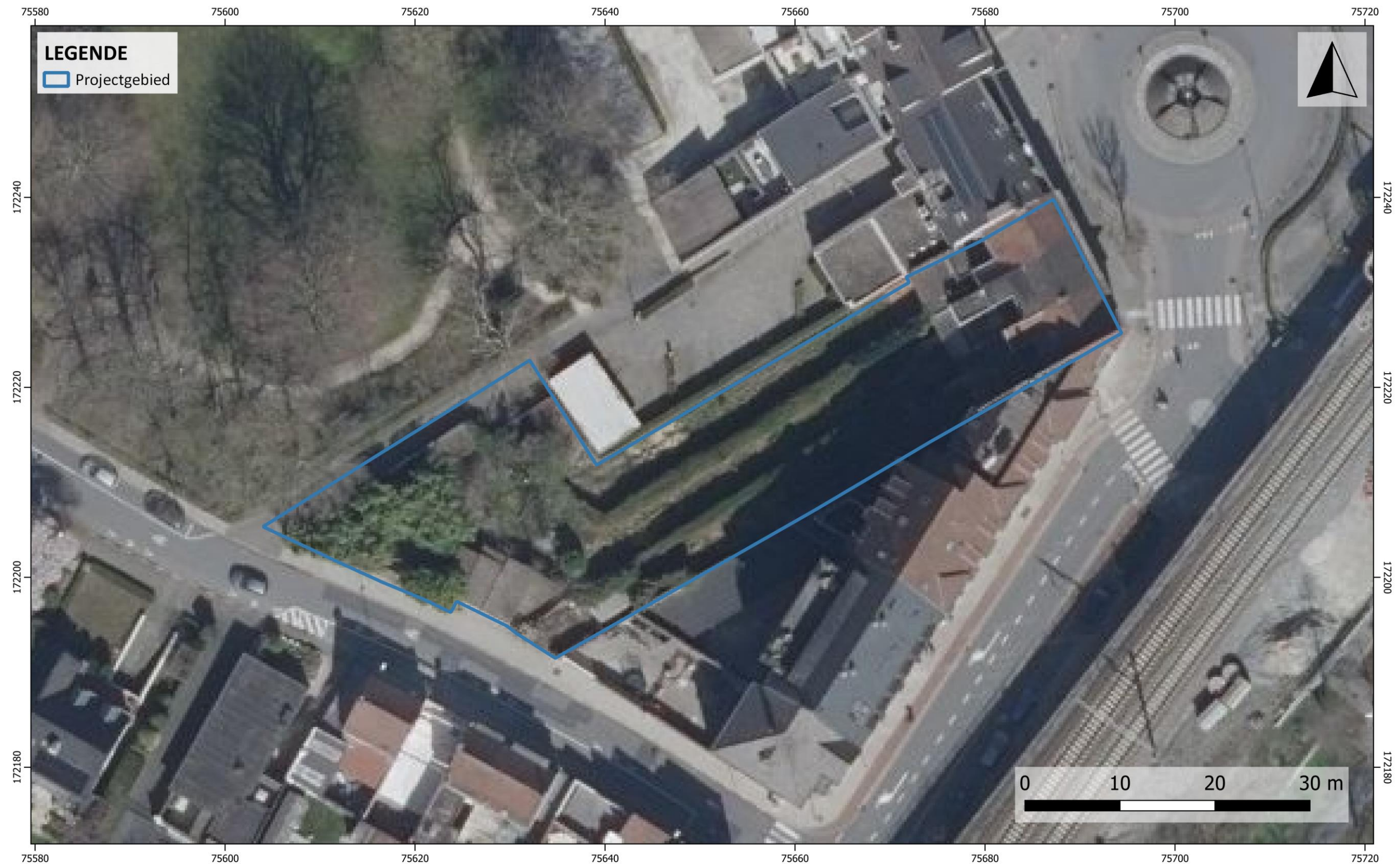
Projectcode	2021K218
Site	Stationsstraat 36-40
Projectsigle ADEDE	HAR-STA
Ligging	Stationsstraat 36-40 te 8530 Harelbeke
Soort onderzoek	Bureauonderzoek
Aard van de vervolgwerken	Verkaveling: inplanting van 3 woningen en een residentie bestaande uit 6 appartementen en commerciële ruimte, met bijhorende parkeerplaatsen.
Uitvoerder	ADEDE bv
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	Simon Claeys 2017/00184
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bv
Grootte projectgebied	Ca. 1529m ²
Periode uitvoering	November-december 2021
Thermen thesaurus Onroerend Erfgoed	Archeologienota, Bureauonderzoek
Mogelijke Verstoorde zones	Bebouwing langs wegtracé Stationsstraat en in tuinzones

Harelbeke - Stationsstraat 36-40
projectcode OE: 2021K218

aangemaakt: 19 november 2021
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

Harelbeke - Stationsstraat 36-40
projectcode OE: 2021K218

aangemaakt: 19 november 2021
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

2 Bureauonderzoek

2.1 Archeologische voorkennis

Het projectgebied is gelegen binnen een vastgestelde archeologische zone, zijn de historische stadskern van Harelbeke. Voor het zuidwestelijk deel van het projectgebied, ter hoogte van de huidige tuinzones van nrs. 36 en 38 (percelen 594P2, 594R2 en 594N2), werd reeds een archeologienota opgesteld in het kader van een verkaveling.¹ Tevens werd regiospecialist Philippe Despriet gecontacteerd (Archeologie Zuid-West-Vlaanderen).

In de onmiddellijke en ruimere omgeving werd eveneens archeologisch onderzoek uitgevoerd, deze vaststellingen worden toegelicht in het assessmentrapport.

2.2 Aanleiding van het onderzoek

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningsaanvraag voor stedenbouwkundige handeling OF verkaveling waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 300m² of meer bedraagt (gezien de ligging binnen een vastgestelde archeologische zone, zijnde de historische stadskern van Harelbeke). De initiatiefnemer is daarom verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

2.3 Doel van het onderzoek

Deze archeologische nota heeft tot doel om door middel van de bestaande archeologische, geografische, geologische, en historische bronnen de mogelijkheid tot het aantreffen van archeologisch waardevolle sites binnen het projectgebied te onderzoeken. Aan de hand van de verzamelde informatie wordt vervolgens een programma van maatregelen opgesteld met het doel de archeologische kennis te bewaren voor de volgende generaties.

Volgende onderzoeksvragen worden in deze archeologienota behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied?

¹ Frederik Roelens, *Archeologienota Ballingenweg te Harelbeke (Harelbeke, 2017)*.

- Zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend op of in de omgeving van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde het historisch landgebruik van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?
- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?

2.4 Huidige situatie projectgebied

Het projectgebied is gelegen in de Stationsstraat (36-40) te 8530 Harelbeke, binnen een vastgestelde archeologische zone; de historische stadskern van Harelbeke. Grenzend aan het wegtracé van de Stationsstraat, situeren zich drie rijhuizen die in het kader van de geplande werken gesloopt zullen worden. In zuidwestelijke richting liggen de tuinzones van de woningen, die van elkaar gescheiden worden door hagen. Aan het zuidwestelijke uiteinde van het plangebied komen binnen de tuinzones vegetatie/bomen voor, alsook bebouwing. Nr. 36 kent één structuur, een garagebox op een apart perceel (594R2)², die aansluit op de perceelsgrens met nr. 32 (594V2), dit terwijl er zich twee van deze structuren bevinden binnen de perceelsgrenzen van nr. 38. Een kleinere structuur bevindt zich in het noorden van het perceel, vlakbij de perceelsgrens met nr. 36, een grotere, wederom een garagebox³, ligt dan weer in het zuiden aan de Ballingenweg. Nr. 40 kent ten slotte één structuur, de kleinste van alle structuren, die in het zuidwesten van het perceel gelegen is.

In het oosten van het terrein is de Stationsstraat gelegen (met rotonde). Het station van Harelbeke bevindt zich immers in de directe nabijheid van het plangebied, aan de andere kant van de rotonde. Aan de overzijde van de Stationsstraat ligt vastgesteld bouwkundig erfgoed, het postgebouw met aanpalende woning, gebouwd in 1938-1939 naar ontwerp van architect Vandenweghe.⁴ Ten zuiden van het projectgebied loopt dan weer het tracé van de Tuinstraat, terwijl het plangebied in het zuidwesten aansluit op de Ballingenweg. In het noorden wordt het projectgebied begrensd door bebouwing, doch grenst het zuidwestelijke deel aan het stadspark van Harelbeke. Aan de ingang van het stadspark, in het noordoosten, bevindt zich het standbeeld van musicus Peter Benoit.⁵ Grenzend aan het kruispunt van de Leiestraat en Marktstraat ligt het stadhuis (vastgesteld bouwkundig erfgoed), voorheen huis Gheysens, een neoclassicistisch herenhuis daterend van ca. 1860.⁶ De Leie stroomt in het noorden van het terrein (op ca. 200m afstand).

² Frederik Roelens, *Archeologienota Ballingenweg te Harelbeke* (Harelbeke, 2017).

³ Frederik Roelens, *Archeologienota Ballingenweg te Harelbeke* (Harelbeke, 2017).

⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/28758>

⁵ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/69657>

⁶ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/74412>

bestaande toestand

Foto's van de bestaande toestand⁷

2.5 Beschrijving geplande werken

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een verkavelingsaanvraag. De geplande werken omvatten de inplanting van drie woningen ter hoogte van de bestaande tuinzones in het zuidwesten en van een residentie bestaande uit zes appartementen en een commerciële ruimte op het gelijkvloers langs het tracé van de Stationsstraat (waar zich in de huidige toestand de drie rijhuizen situeren). Er worden geen kelders voorzien, enkel een liftput ter hoogte van het appartement.

De drie woningen zullen voorzien worden van een oprit aan de Ballingenweg. Achter de woningen, in oostelijke richting, zullen tuinzones met een terras ingericht worden. Ten zuiden van de meest zuidelijk gelegen woning zullen twee stroken verharding aangelegd worden zodat autoverkeer een verharde zone met parkeergelegenheid kan bereiken. Hier zullen immers vijf garageboxen (met ruimte voor stalling van fietsen), vijf open parkeerplaatsen en een fietsenstalling ingeplant worden. In het oosten wordt deze parking van de residentie gescheiden door een tuinzone. De residentie

⁷ Info opdrachtgever.

wordt opgetrokken aan het tracé van de Stationsstraat, waar zich in de huidige situatie de drie rijhuizen bevinden. De commerciële ruimte wordt ingericht aan de straatzijde.

2.6 Randvoorwaarden

Grenzend aan het tracé bevindt zich bebouwing (drie rijwoningen) en in de tuinzones verschillende structuren die te interpreteren zijn als tuinhuisen/bergingen. Eventueel verder onderzoek ter hoogte van deze zones dient in uitgesteld traject te gebeuren vanuit het perspectief van fysische onmogelijkheid.

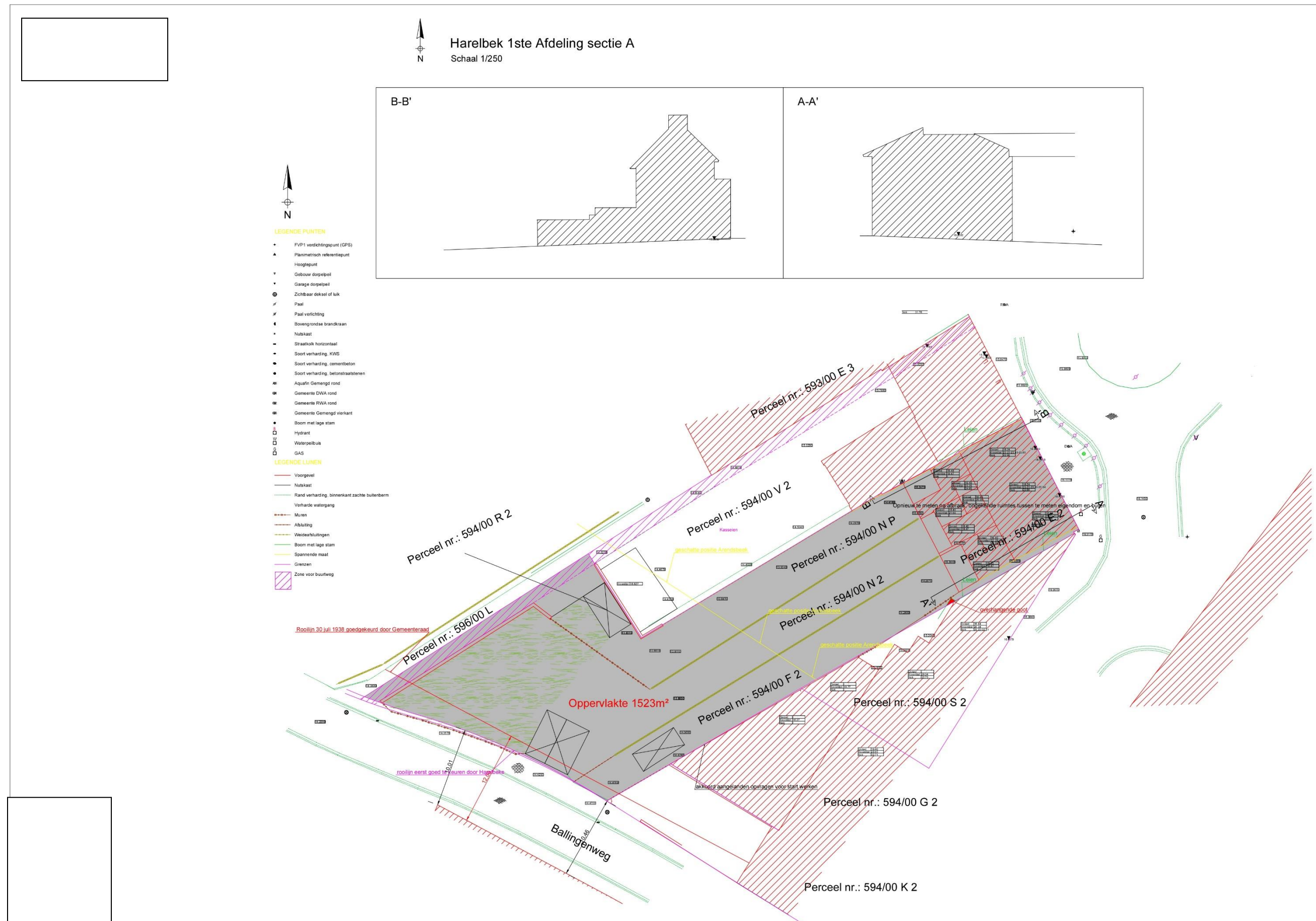
2.7 Werkwijze

Dit bureauonderzoek heeft tot doel de aanwezigheid en de bewaringstoestand van de archeologische resten binnen het projectgebied in te schatten, alsook de impact van de geplande werken op het aanwezige archeologische erfgoed. Op basis van de verworven kennis kunnen concrete aanbevelingen geformuleerd worden voor een eventuele verder prospectie-/opgravingsstrategie. De archeologische verwachting van het projectgebied wordt gebaseerd op gekende geologische, landschappelijke, archeologische, historische en geografische bronnen. Hiervoor wordt beroep gedaan op gekende literatuur, de Centraal Archeologische Inventaris, het Geoportaal van Onroerend Erfgoed en de Databank Ondergrond Vlaanderen. Dit alles wordt vervolgens samengelegd met topografische kaarten, recente luchtfoto's, kadasterkaarten en plannen van de gekende/geplande toestand.

Overzicht geconsulteerde kaarten:

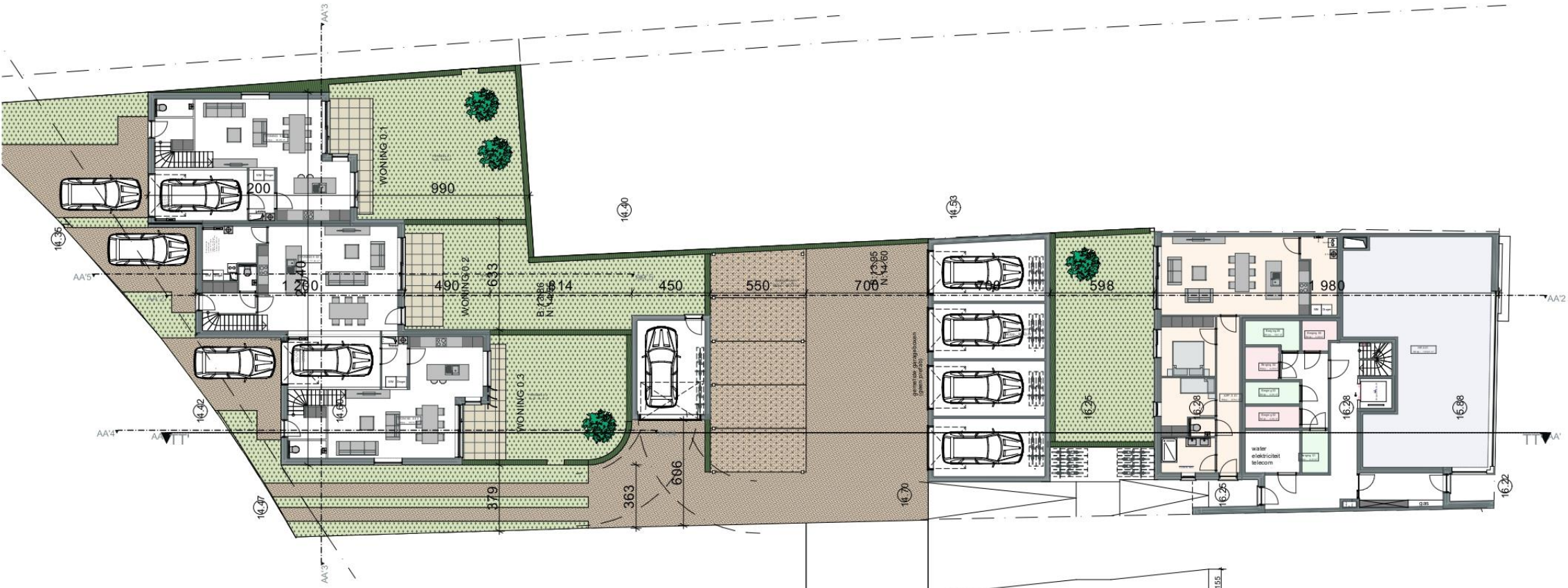
- Onderzoeksgebied:
 - Inplantingsplan huidige toestand
 - Inplantingsplan geplande toestand
 - Doorsnede bestaande toestand
 - Doorsnede nieuwe toestand
- Geografische/geo (morfo)logische en bodemkundige situering:
 - Topografische kaart
 - Orthofoto
 - Kadasterkaart
 - Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II
 - Tertiair geologische kaart

- Quartair geologische kaart
- Bodemtypekaart
- Potentiële bodemerosiekaart
- Erosiegevoeligheidskaart
- Bodemgebruiksbestand
- Gewestplan
- Historische situering:
 - Kaart van Deventer, 1560
 - Gravure van Sanderus, 1644
 - Kaart van Frickx, 1712
 - Kaart van Villaret, 1745-1748
 - Kaart van Ferraris, 1777
 - Primitief kadaster, 1830-1834
 - Atlas der Buurtwegen, 1840
 - Kaart van Vandermaelen, 1846-1854
 - Kaart van Harelbeke, 1877
 - Kaart van Popp, 1842-1879
 - Stafkaart van Harelbeke, 1911-1942
 - Kaart van Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970
 - Kaart van Kortrijk en Harelbeke, 1960-1964
 - Luchtfoto's
- Archeologische situering:
 - Geoportaal Centraal Archeologische Inventaris
 - Inventaris Onroerend Erfgoed

inplanting 1:250

Stationsstraat, zone 3

- max. terreinbezetting 80%
- bouwdiepte: 15m
- bouwhoogte: 3bl +1 onder dak
- kroonlijst: max 10m.
- nokhoogte: max 16m
- 1,5 pp/app - 2 fsp/ app.

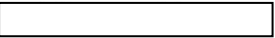
Stationsstraat, zone 4

- geen meergezinswoningen
- bouwdiepte: 12m
- bouwhoogte: 2bl +1 onder dak
- kroonlijst: max 7m.
- nokhoogte: max 13m
- 1 pp/woning - 2 fsp/woning

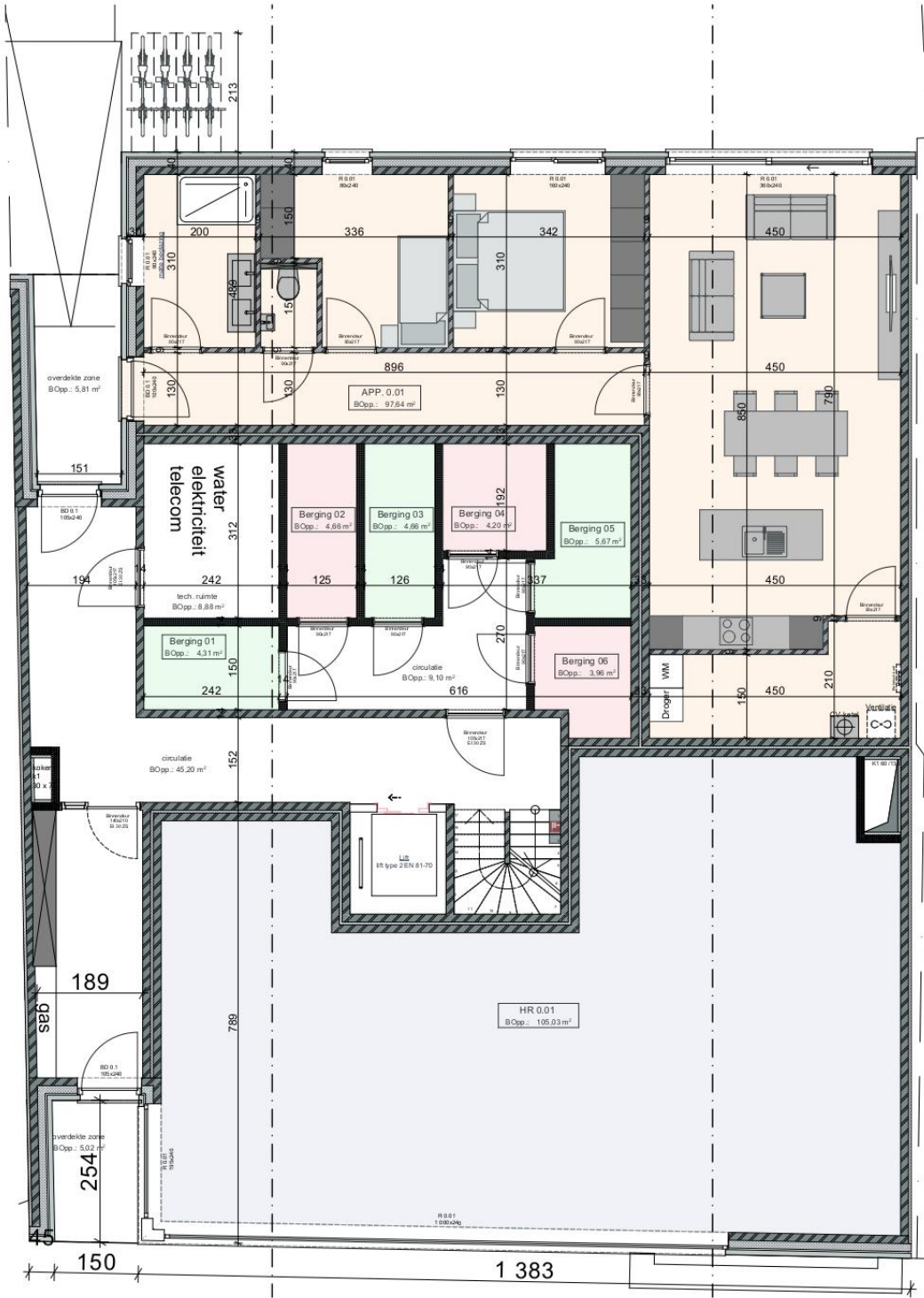
6 app. x 1,5 pp/app = 9 pp
3 woningen x 1 pp = 3 pp
pp apotheek bij bestaande parking

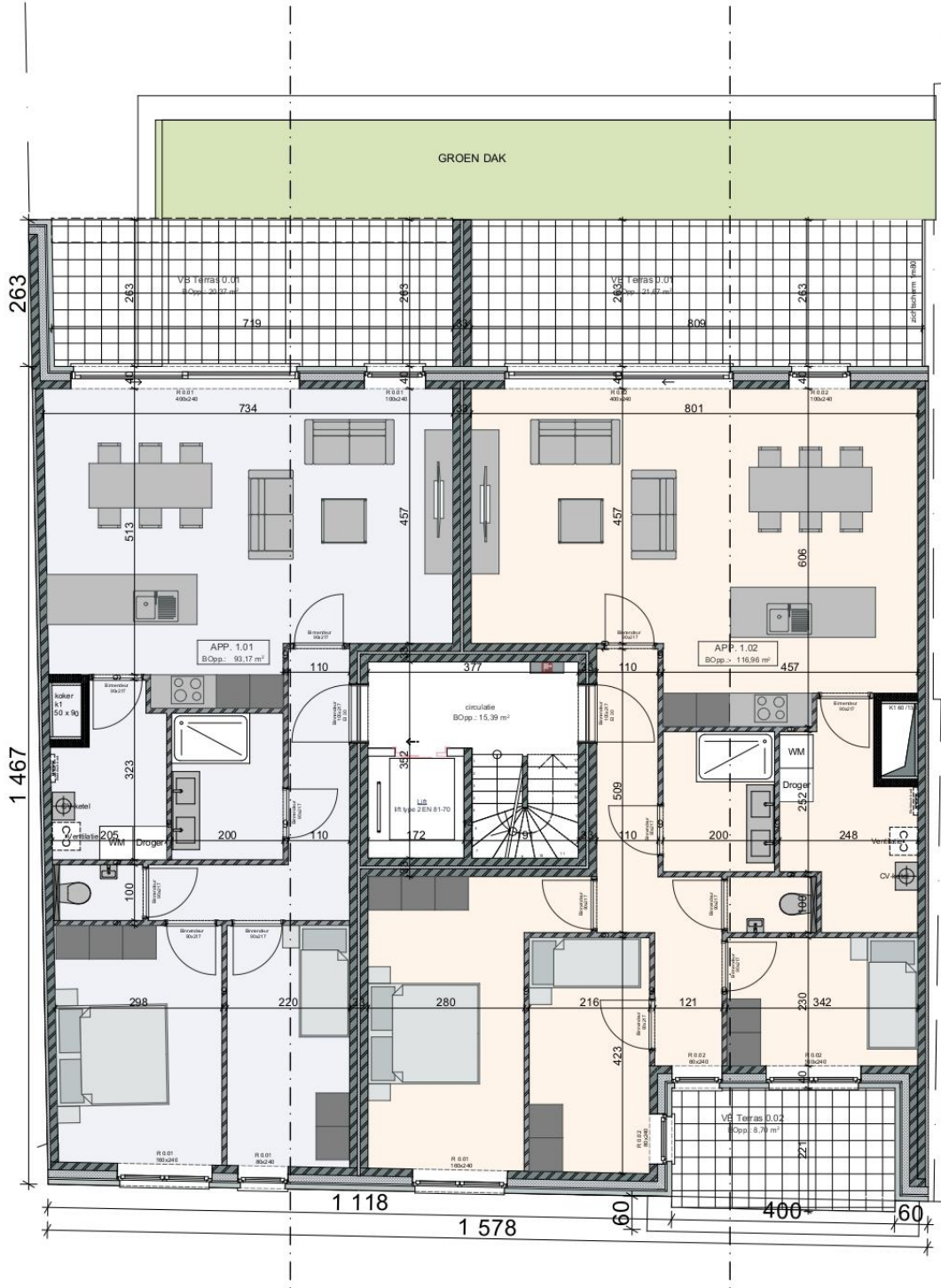
03

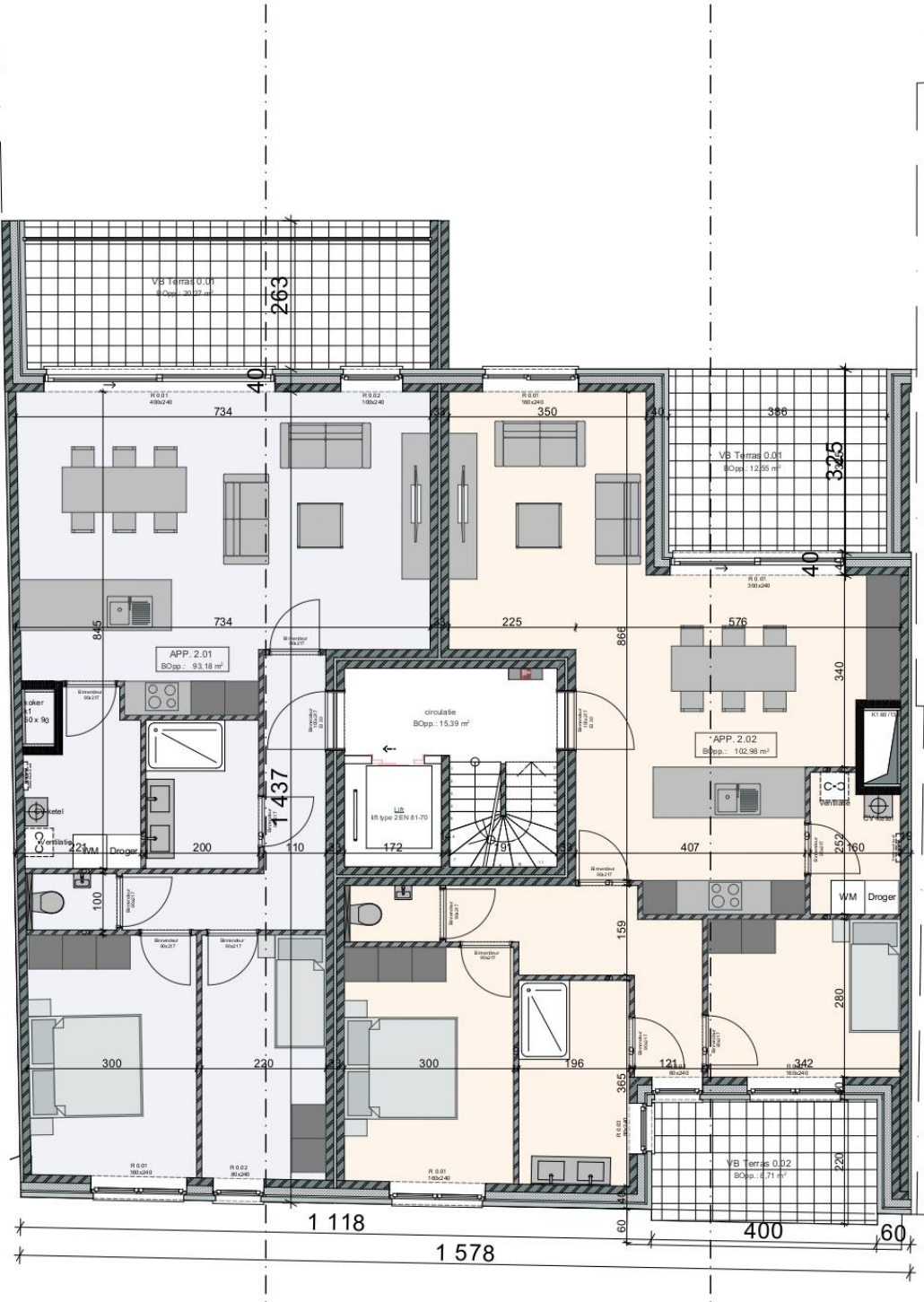
gelijkvloers appartement 1:100

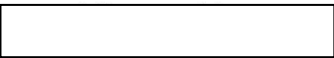
verdieping +1 appartement 1:100

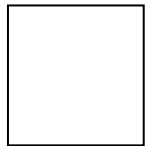
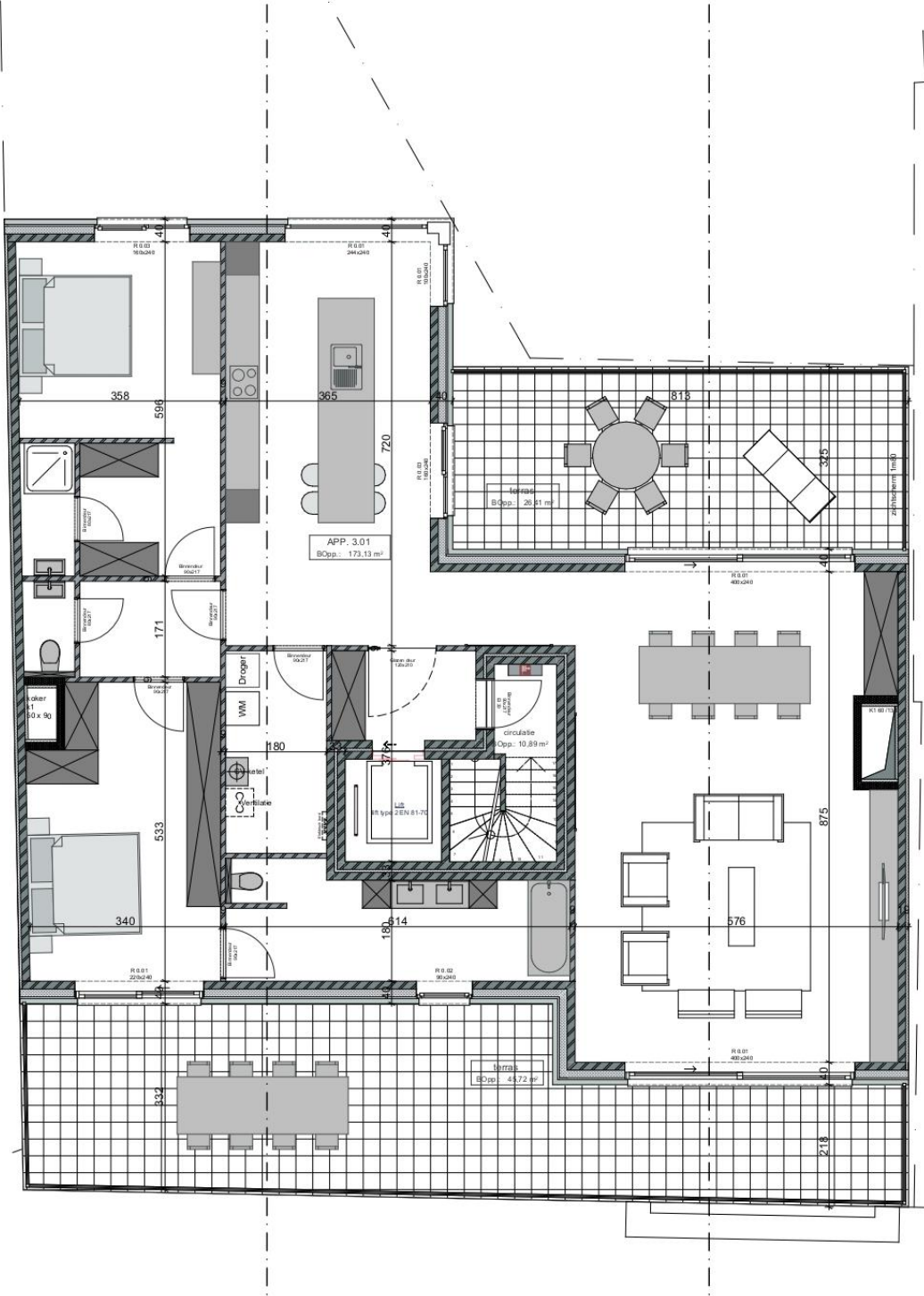
verdieping +2 appartement 1:100

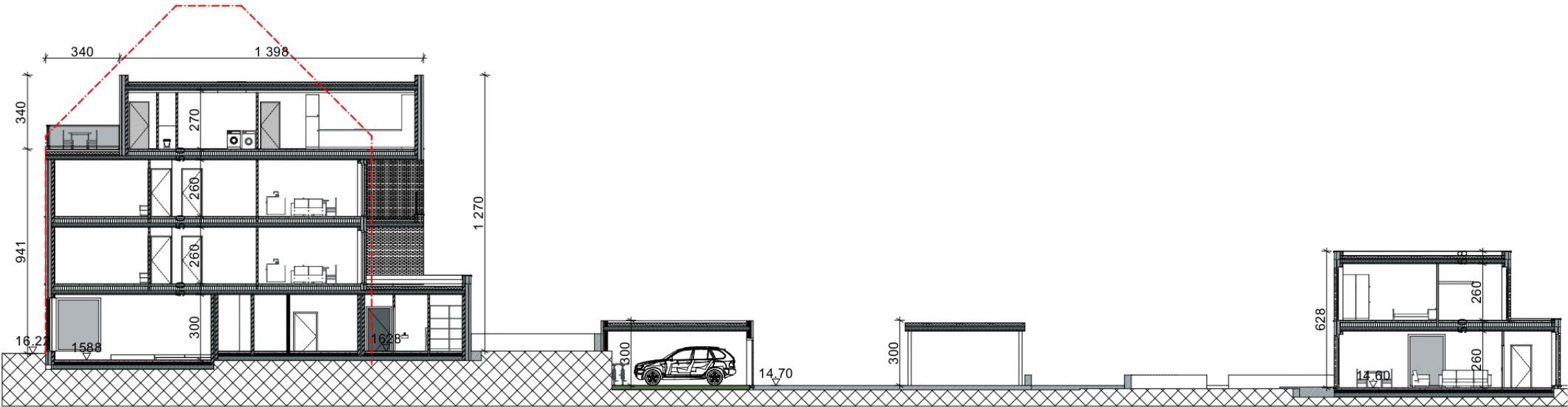
06

verdieping +3 appartement 1:100

dwarse snede 1:200

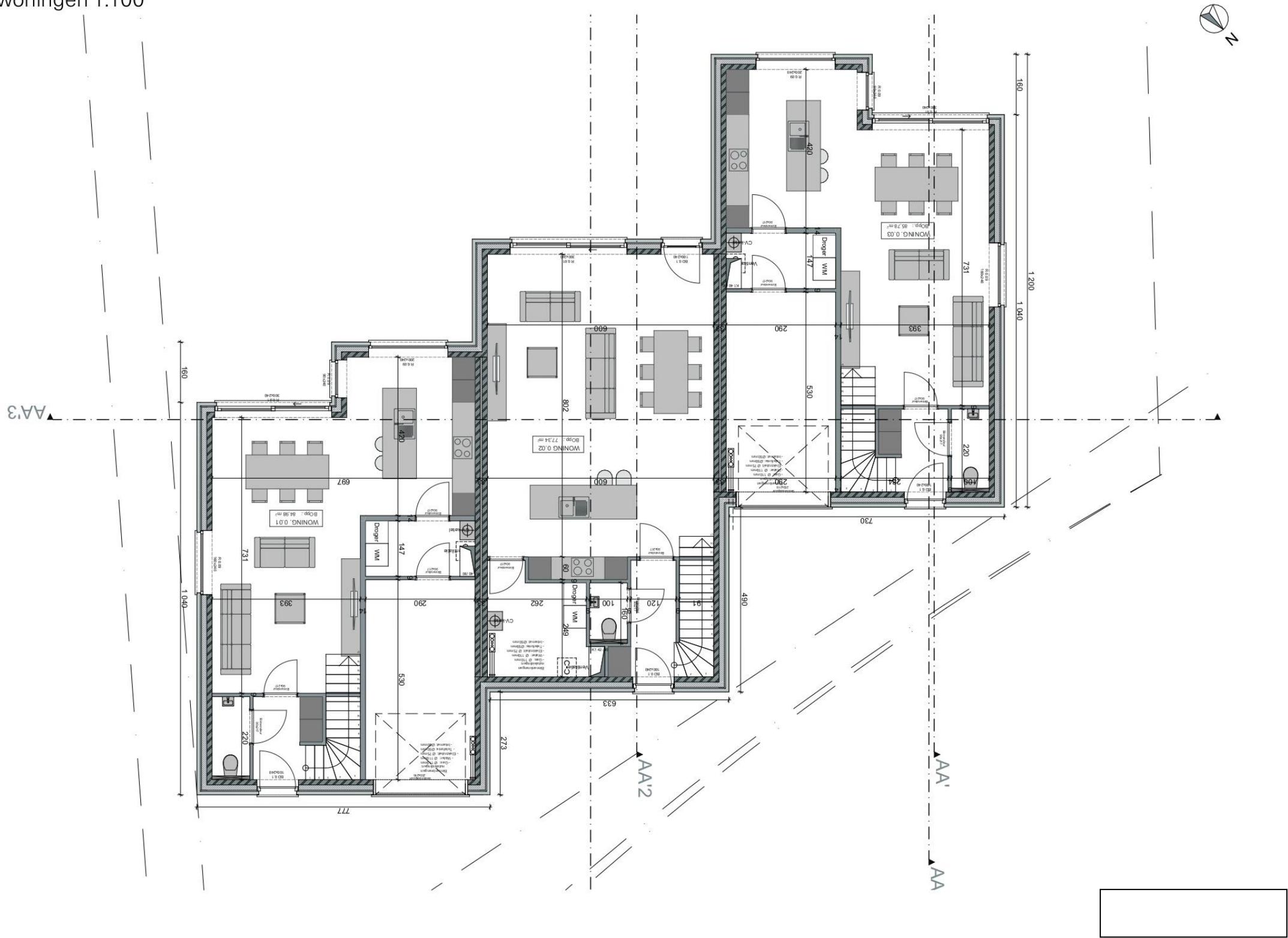
03

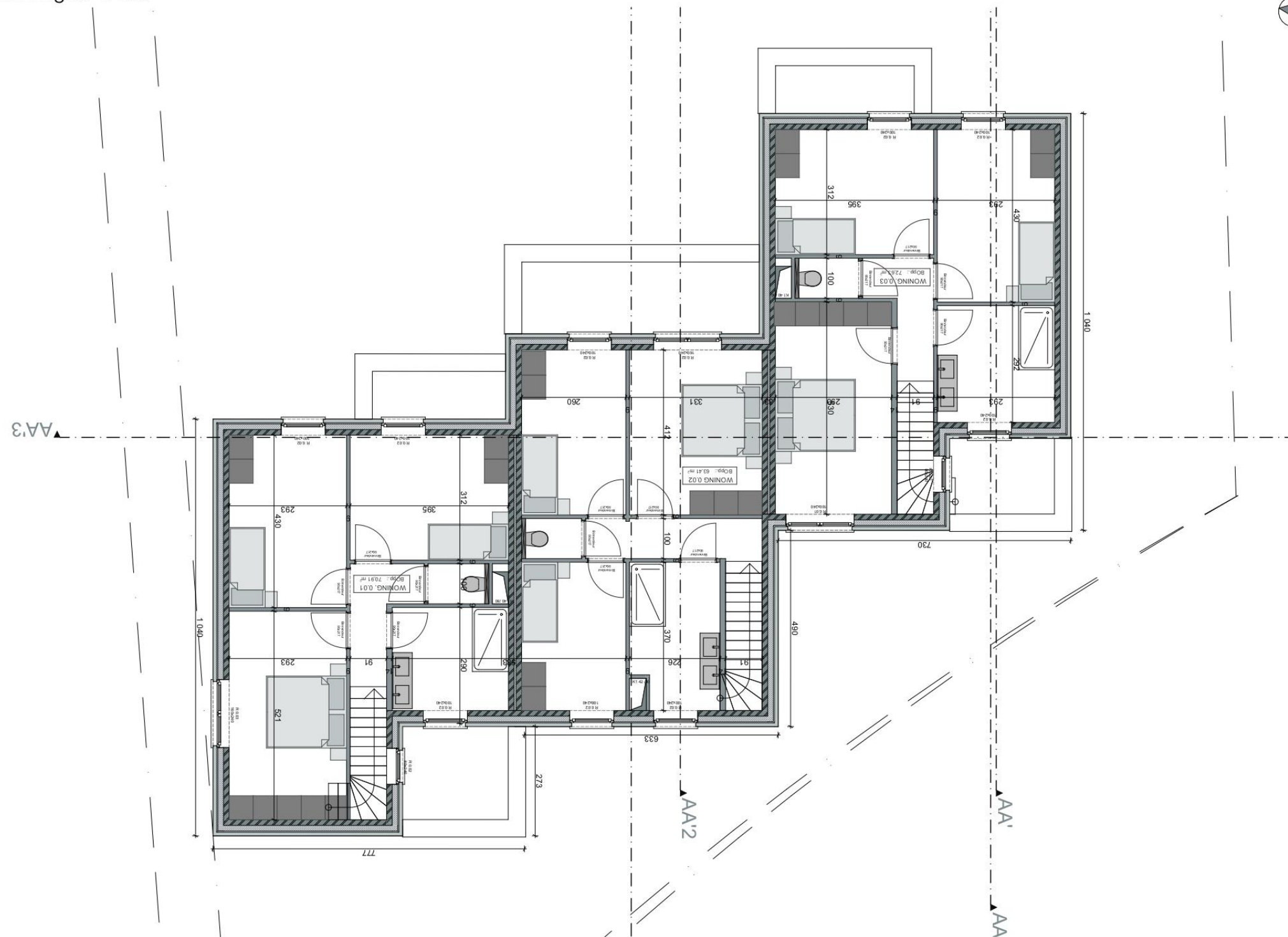

inplanting woningen 1:100

gelijkvloers woningen 1:100

3 Assessmentrapport

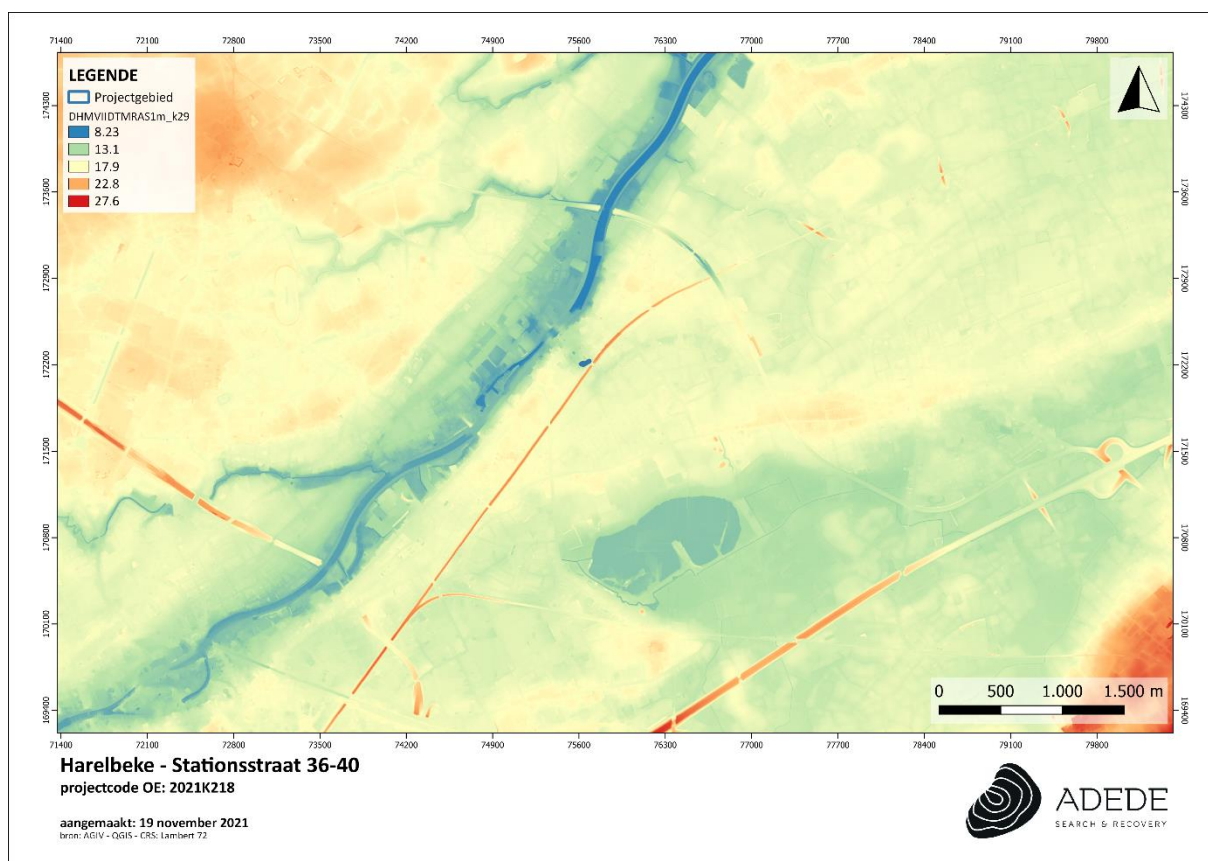
3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied

Fysisch-geografisch maakt het grondgebied van de fusiegemeente Harelbeke zowel deel uit van het lemige Leie-Schelde-interfluvium (ten zuidoosten van de alluviale Leievallei), als van het zandlemige Land van Roeselare-Kortrijk, meer bepaald het Hoogland van Hulste (ten noordwesten van de alluviale Leievallei). Ten behoeve van het scheepvaartverkeer werd de oorspronkelijke rivierloop van de Leie gewijzigd en vervangen door een gekanaliseerde waterweg.⁸ Het projectgebied is gelegen in de vallei van de Leie, meer bepaald een uitloper van de Vlaamse vallei.⁹

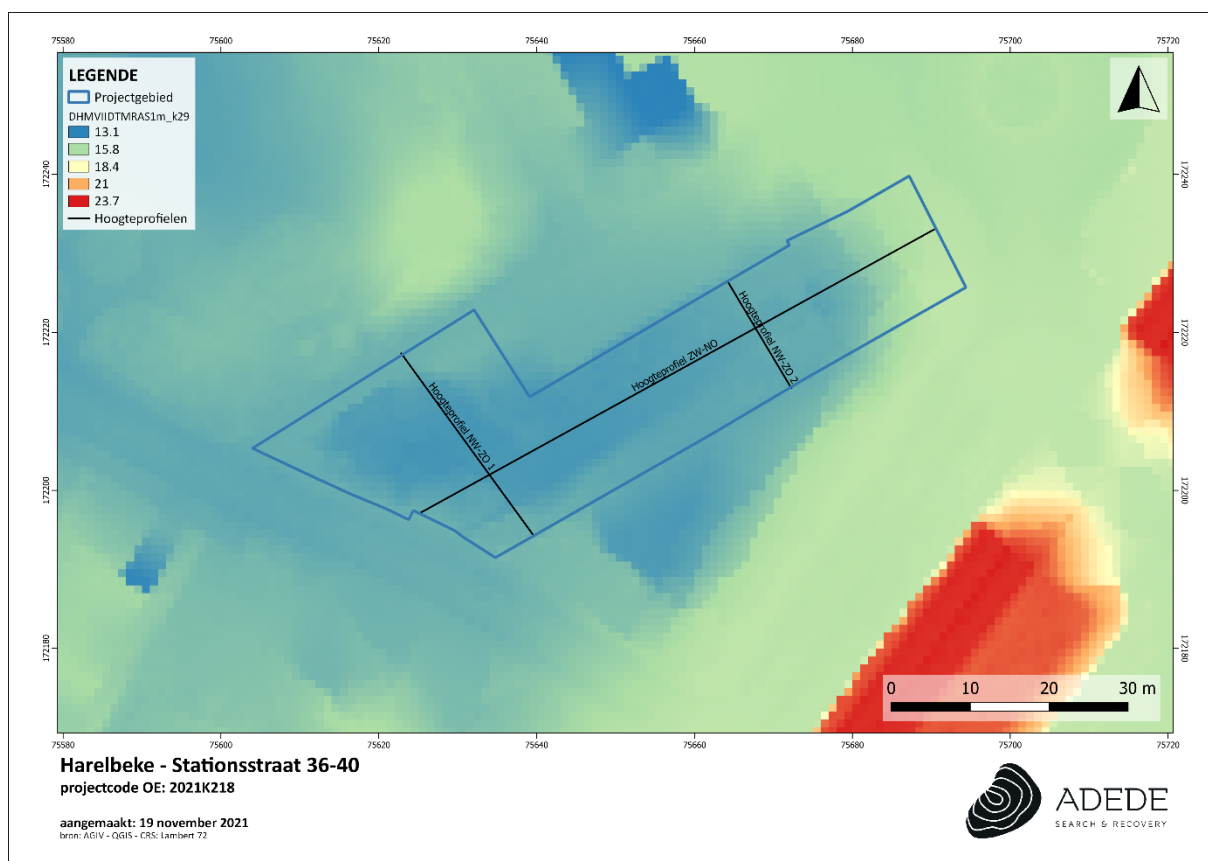
Het projectgebied ligt op een gemiddelde hoogte van ca. +14m TAW. Intern vertoont het een aantal hoogteverschillen die tot meer dan 2m kunnen oplopen. Zo ligt het terrein in het noordoosten, aan het tracé van de Stationsstraat, beduidend hoger. Gezien hun onnatuurlijk verloop zijn deze verschillen in reliëf mogelijk antropogeen van aard, doch valt dit op basis van een bureaustudie niet met absolute zekerheid te staven. Mogelijk werd de bodem dus, voor de aanleg van de rijhuizen, opgehoogd.

⁸ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14759>

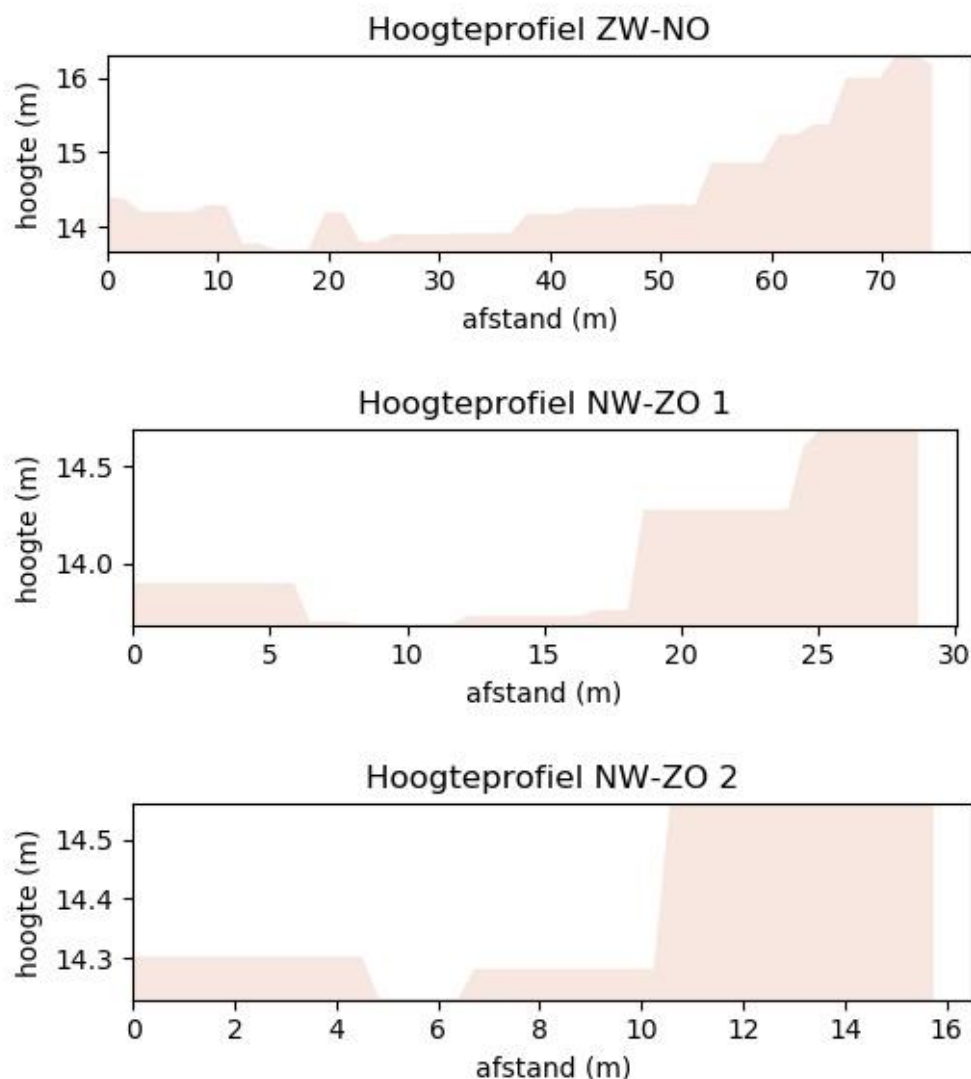
⁹ Frederik Roelens, *Archeologienota Ballingenweg te Harelbeke* (Harelbeke, 2017).

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DTHM VII, digitaal terreinmodel 1m.

Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DTHM VII, digitaal terreinmodel 1m (detail).

Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.

3.2 Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied

3.2.1 Tertiair geologisch

De Tertiair geologische kaart (1:50.000) geeft de lithologie van de afzettingen onder de Quartaire afzettingen weer. Tertiair geologisch gezien bevindt het projectgebied zich binnen de **Formatie van Kortrijk**, en meer bepaald binnen het **Lid van Moen (KoMo)**; lichtblauw op onderstaande kaart). Deze Formatie, die samen met de formatie van Tielt en de Formatie van Gentbrugge de Ieper groep vormt, bestaat uit een pakket mariene zandige klei, tot 125 meter dik, met weinig macrofossielen uit het vroege Ieperiaan, afgezet in de zee die België bedekte tijdens het Ypressiaan (Vroeg-Eoceen, rond 52

miljoen jaar oud).¹⁰ Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingsmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingsmilieu). Het Lid van Moen is afgezet tijdens een periode van zeespiegelschommelingen, wat resulteerde in een heterogeen sedimentpakket. Het is een grijze kleiige silt, waartussen intercalaties voorkomen van zand met grof glauconiet of gebroken schelpresten. Deze grove lagen zijn vermoedelijk afgezet tijdens stormperiodes (tempestieten). Naar het noorden en noordoosten toe gaat deze eenheid over naar een meer homogene kleiigere afzetting. De Tertiair geologische kaart verwijst ook naar de aanwezigheid van Nummulites Planulatus.

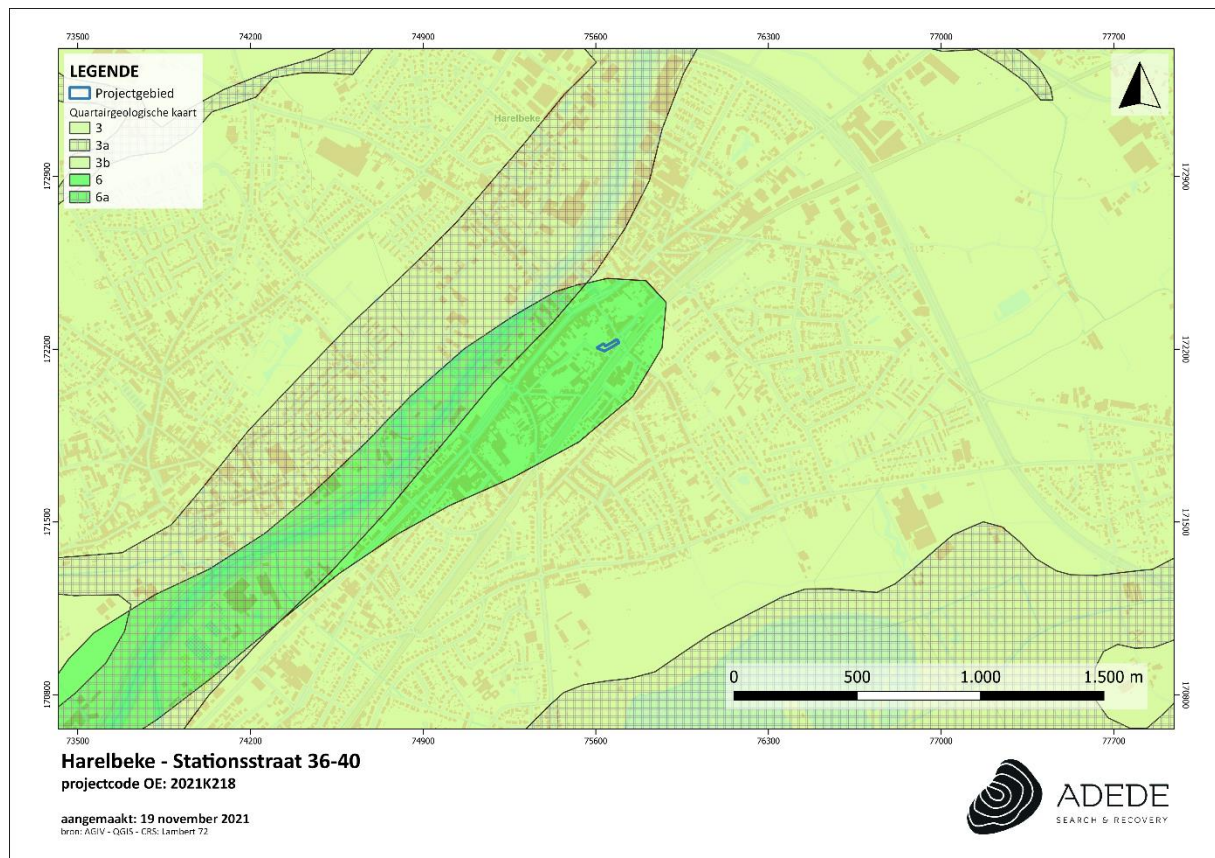
Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.

¹⁰ https://nl.wikipedia.org/wiki/Formatie_van_Kortrijk

3.2.2 Quartair geologisch

Quartair geologisch gezien bevindt het projectgebied zich binnen **type 6** (felgroen op onderstaande kaart). Bij dit profieltype zijn er geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen aanwezig bovenop de Pleistocene sequentie. Dit profieltype is opgebouwd uit volgende lagen:

- **ELPw**: Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.
En/of **HQ**: Hellingsafzettingen van het Quartair.
- **FLPw**: Fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).
- **FLPe**: Fluviatiele afzettingen van het Eemiaan (Laat-Pleistoceen).

Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.

3.2.3 Bodem

In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de bodemtypekaart, potentiële bodemerosiekaart, erosiegevoeligheidskaart en het bodemgebruiksbestand besproken.

3.2.3.1 Bodemtypekaart

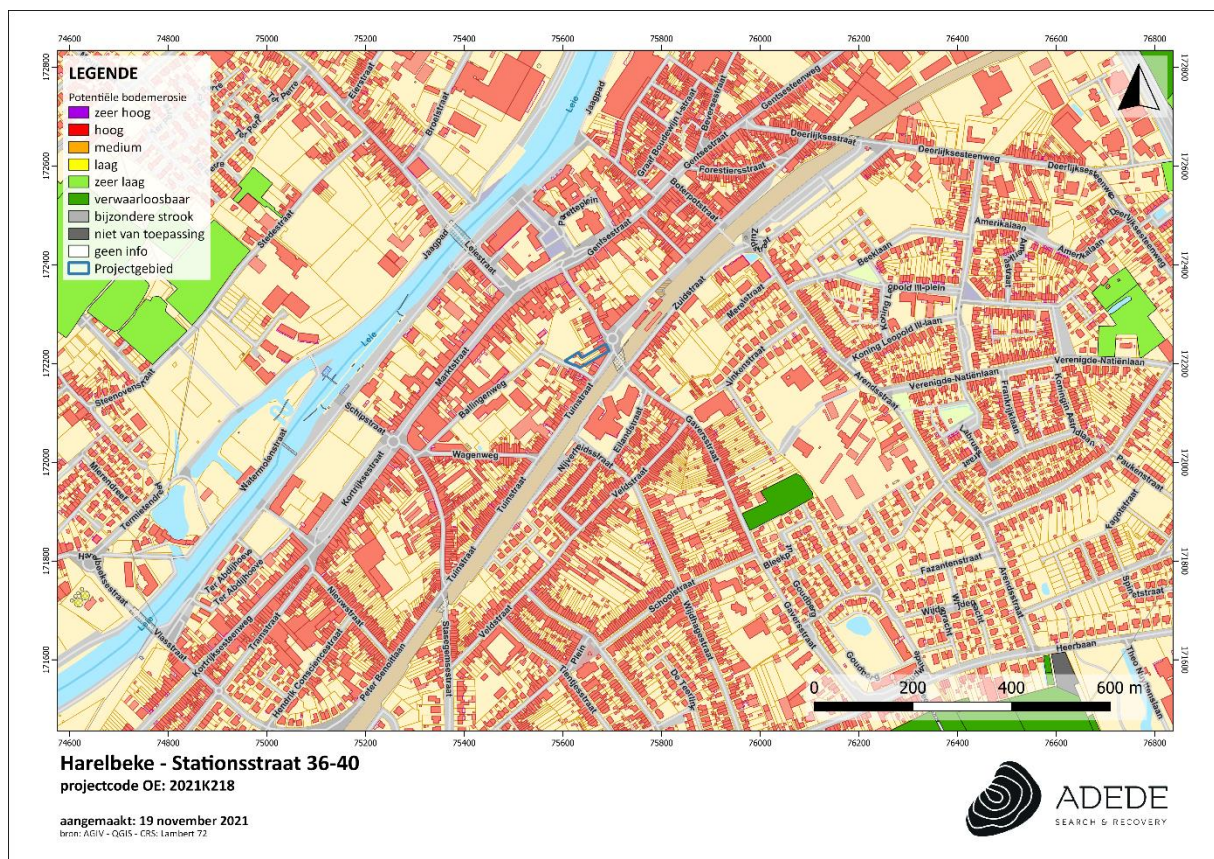
Het gehele projectgebied staat gekarteerd onder bodemtype **OB**. Dit betreft kunstmatige gronden waarbij het originele bodemprofiel door ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd is.

Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.

3.2.3.2 Potentiële bodemerosie

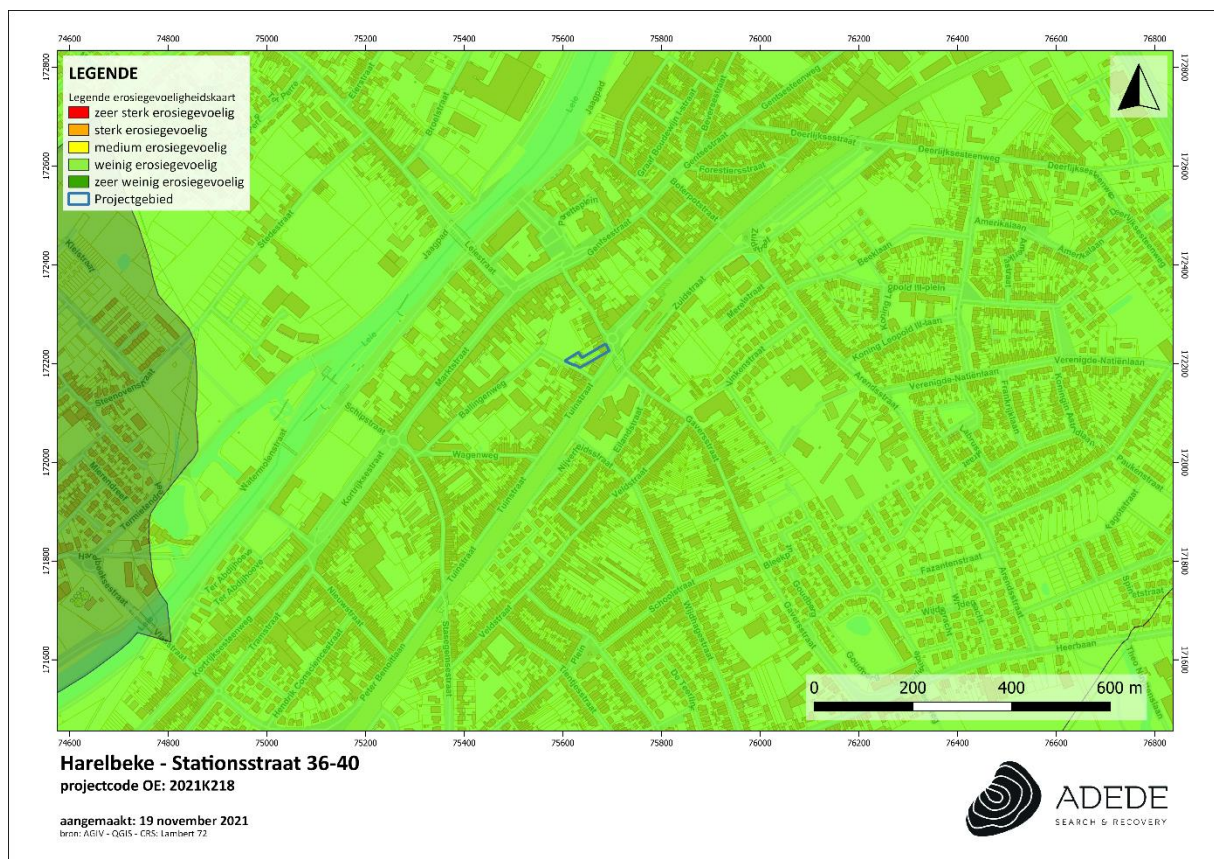
Geen info gekend wat de potentiële bodemerosie van het plangebied betreft. Percelen in de ruimere omgeving kennen echter een **verwaarloosbaar tot zeer laag risico op bodemerosie**.

Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.

3.2.3.3 Erosiegevoeligheid

Het projectgebied, alsook de ruimere omgeving, staat ingekleurd als lichtgroen, wat neerkomt op **weinig erosiegevoelige bodems**.

Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.

3.2.3.4 Landgebruik

Om het landgebruik ter hoogte van het onderzoeksgebied na te gaan werd gebruik gemaakt van het bodemgebruiksbestand, opname 2001. Hierop valt te zien dat het onderzoeksgebied als volgt gekarteerd staat:

- **Andere bebouwing (rood):** Het betreft een gebied waarbij het grootste deel bedekt wordt door structuren. Dit kan gaan over gebouwen, wegen en artificiële oppervlakten met groene oppervlakten en open bodem (tussen 30% en 80% is verhard).

Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.

3.2.3.5 Gewestplan

Het projectgebied staat in haar geheel gekarteerd onder **woongebied (rood)**. De woongebieden zijn bestemd voor wonen, alsmede voor handel, dienstverlening, ambacht en kleinbedrijf, voor groene ruimten, voor sociaal-culturele inrichtingen, voor openbare nutsvoorzieningen, voor toeristische voorzieningen en voor agrarische bedrijven. Deze bedrijven, voorzieningen en inrichtingen mogen echter maar worden toegestaan voor zover ze verenigbaar zijn met de onmiddellijke omgeving.

Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.

3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied

3.3.1 Algemene historische situering

Uit de vondst van tal van gebruiksvoorwerpen in vuursteen, kan worden afgeleid dat de omgeving van Harelbeke zeker vanaf het Epi-Paleolithicum (circa 10.000-9.000 voor Christus) door de mens werd bewoond. Deze mensen hielden er een rondtrekkend bestaan op na, waarbij ze zich voedden door middel van jacht, visvangst en het verzamelen van planten en vruchten. Ook uit de hierop volgende periode, het Mesolithicum (9.000-4.300 voor Christus) zijn verschillende vindplaatsen gekend in Harelbeke. Het gros van de vindplaatsen van vuurstenen voorwerpen is gesitueerd aan de hogere oevers van de Gavers, een grote en natte komvormige laagte. Zowel op de westelijke als op de noordelijke oevers werden meerdere concentraties van vuurstenen gebruiksvoorwerpen gevonden. Vondsten of vindplaatsen uit het Neolithicum (de introductie van de landbouw), de Bronstijd of de IJzertijd zijn relatief schaars in Harelbeke, maar wellicht heeft dit voor een groot deel te maken met de stand van het archeologisch onderzoek.

Terwijl de sporen van de menselijke bewoning vóór het begin van onze tijdrekening relatief vaag blijven, verandert dit drastisch met de komst van de Romeinse beschaving. De integratie van onze contreien in het grote Romeinse rijk bracht een sociale en economische omwenteling met zich mee, die zich onder meer vertaalt in de archeologische vindplaatsen. Hierbij gaat het zowel om dorpen of gehuchtjes (bijvoorbeeld de site van de Collegewijk), tot eerder geïsoleerde erven. Men neemt aan dat quasi het volledige landschap in cultuur was gebracht. Wellicht bevonden zich op het grondgebied van Harelbeke minstens twee hoofdbanen, namelijk de heirweg van Cassel naar Tongeren (over Kortrijk en Stasegem naar Oudenaarde) en een weg op de oostelijke oever van de Leie. De meest spectaculaire Romeinse site is te situeren op de westelijke oever van de Gavers ter hoogte van de huidige Collegewijk (Kastanjelaan, Stasegemsestraat). Ook op de noordelijke oever van de Gavers werden sporen uit de Romeinse tijd aangetroffen, onder meer in de Gaversstraat en nabij sportcentrum De Mol. Daarnaast werden ook in het centrum van Harelbeke en op Steenakker (nabij Beveren-Leie) meerdere Romeinse sporen aangetroffen, die wijzen op een actieve Romeinse bewoning langs de Leie.

De oudste vermelding van de naam Harelbeke zou dateren van het jaar 629. Echter zijn van de vroege middeleeuwen nauwelijks archeologische waarden in Harelbeke bekend.

Vermoedelijk bestaat reeds in het begin van de 9de eeuw een eerste bidplaats te Harelbeke. Op het einde van de 9de eeuw maakt graaf Boudewijn II (863-918) gebruik van de verzwakking van het Karolingische rijk om Harelbeke samen met andere staatseigendommen aan te slaan als persoonlijk bezit. Bepaalde bronnen vermelden dat de grafelijke residentie, die mogelijk gelegen was ten oosten

van de kerk op de vlakke zandrug bij het Paretteplein, al in 879 zou zijn verwoest door de Noormannen, terwijl de Vita Sancti Bertulfi (circa 1073) de verwoesting pas situeert in de eerste helft van de 10de eeuw. Harelbeke zou namelijk in de opstand van de Kortrijkzanen circa 922 tegen hun reïntegratie in het graafschap Vlaanderen door graaf Boudewijn IV verwoest worden.

Onder Boudewijn V (1035-1067) wordt het graafschap Vlaanderen hervormd. Harelbeke behoorde tot het graafschap Vlaanderen, meer bepaald tot de kasselrij Kortrijk. Deze kasselrij was onderverdeeld in vijf roeden, waaronder de roede van Harelbeke die verder was opgedeeld in 18 parochies. De parochie Harelbeke bestond uit Harelbeke-binnen en Harelbeke-buiten. De stadskern was tweeledig. Het gebied rond de Sint-Salvatorskerk (zie Gentsestraat zonder nummer) werd gevormd door de heerlijkheid Ten Doorne, eigendom van het Sint-Salvatorskapittel; het gebied daarrond werd het Vrije genoemd. Al wat daarbuiten viel, behoorde tot Harelbeke-buiten. Deze feodale structuur blijft bestaan tot op het einde van de 18de eeuw.

Voor het eerst in 1100 is er sprake van een stadhuis, wanneer Harelbeke tot grafelijke stad wordt uitgeroepen. Eén van de verplichtingen die een nieuwe stad moest nakomen, was de bouw van een schepenhuis. Halverwege de 12de eeuw vindt men bij de naam Harelbeke voor het eerst de term oppidum terug, wat waarschijnlijk reeds op een stedelijk statuut wijst: de oorkonden van Diederik en Filips van de Elzas van 1153 en 1177 noemen Harelbeke oppidum of stad. Harelbeke is tijdens de middeleeuwen een open stad, zonder ommuring maar met vesten en grachten. In de 17de eeuw zijn de poorten verdwenen; de vesten verdwijnen al vroeger en vermoedelijk zijn de grachten gedempt in de 15de of 16de eeuw.

Tijdens de 13de en 14de eeuw verandert de grafelijke heerlijkheid Harelbeke meermaals van eigenaar: zo is het onder meer eigendom van graaf Filips I (1168-1191), graaf Boudewijn IX (1194-1205) en de familie de Courtenay. In 1335 verleent Filips VI van Valois, heer van Harelbeke, de stad Harelbeke het recht de draperie of de lakennijverheid uit te oefenen. Vermoedelijk in 1341 wordt het hospitaal van Harelbeke (Marktstraat) gesticht (ten laatste in 1359). Bij verschillende opstanden van de Gentenaren tegen het grafelijke gezag onder meer in 1379, 1385 en 1455, wordt Harelbeke geplunderd en deels verwoest. De banmolens en de bijhorende sluizen zijn in die periode van groot strategisch en militair belang. In 1382 worden de molens door de Fransen na hun zege in Westrozebeke bijna totaal vernield. Om de stad te helpen zich te herstellen na de schade van de Gentse opstandelingen, wordt het recht de draperie uit te oefenen en een jaarmarkt te houden in 1385-1386 bekrachtigd door hertog Filips de Stoute. In de tweede helft van de 15de eeuw breken regelmatig conflicten uit tussen Harelbeke en Kortrijk in verband met de lakennijverheid (in Harelbeke gebruikt men Spaanse wol die goedkoper is maar hetzelfde uitzicht heeft als de Engelse wol die in Kortrijk wordt gebruikt). Harelbeke wordt echter door de Raad van Vlaanderen telkens in het gelijk gesteld. In 1477 komen de Franse troepen Harelbeke voor de zoveelste keer platbranden

en plunderen. Hierdoor gaat de welvarendheid van de stad verloren. Onder het bestuur van keizer Karel V (1506-1558) zou Harelbeke terug een periode van stabiliteit kennen.

In de laatste decennia van de 16de eeuw breken onrustige tijden aan met het opkomende protestantisme, de beeldenstorm en de reactie van de katholieke Spaanse vorsten. In 1570 valt Harelbeke ten prooi aan de geuzen. De kerk, de kloosterkapel en verschillende huizen worden geplunderd en platgebrand en de hertog van Alva, landvoogd van de Nederlanden (1567-1573), legt de tiende penning op als belasting. De pest heerst van 1579 tot 1584. In de jaren 1590 zijn er opnieuw invallen van de geuzen.

Na het Twaalfjarig Bestand (1609-1621), tijdens de regering van de aartshertogen Albrecht en Isabella, volgen de oorlogen elkaar opnieuw op: de oorlogen van de Franse koning Lodewijk XIV en de Negenjarige Oorlog (1688-1697). Niettemin leidt de periode van stabiliteit in het begin van de eeuw tot verschillende bouwwerken die het uitzicht van het 17de-eeuwse Harelbeke mee vorm geven. Tijdens de Spaanse Successie-oorlog (1701-1714) worden onze gebieden in 1708 wederom geteisterd door terugtrekkende Franse troepen. De 18de eeuw is, na de Vrede van Utrecht in 1713, eerder een periode van vrede en economische bloei.

Op order van de kasselrij van Kortrijk wordt vanaf 1716 de baan tussen Kortrijk en Gent aangelegd als verbinding tussen de steden. Op het grondgebied van Harelbeke wordt deze gevormd door het reeds bestaande tracé Kortrijksesteenweg-Kortrijksestraat-Marktstraat-Gentsestraat-Beversestraat. De weg in het centrum van Harelbeke wordt circa 1720-1721 rechtgetrokken en verbreed.

Onder het bewind van keizerin Maria Theresia (keizerin van het Heilig Roomse Rijk tussen 1745-1765) bloeit de economie, wat zich weerspiegelt in de bouwactiviteiten. De bouwwoede slaat ook over op de burgers: zo worden langs de Marktstraat verschillende imposante woningen opgetrokken zoals woning "De Baere", vermoedelijk in 1771. In de Oostwijk worden in 1746 veertien nieuwe huizen opgetrokken, in de Westwijk twintig.

In 1839 wordt op Harelbeeks grondgebied de spoorwegverbinding tussen Kortrijk en Gent aangelegd. Het eerste station van Harelbeke is een woonhuis, dat in 1861 wordt aangekocht door de staat. In 1890 maakt hoofdarchitect van de Belgische spoorwegen Henri Fouquet plannen op voor een nieuw station van Harelbeke (Stationsplein), ter vervanging van de in 1861 in gebruik genomen woning op het latere Stationsplein. Het gebouw in neo-Vlaamse renaissancestijl wordt uiteindelijk in 1896 ingehuldigd. Een tweede belangrijke ontsluiting van de streek is in de periode 1859-1861 de aanleg van het kanaal Kortrijk-Bossuyt, dat de verbinding maakt tussen de Leie en de Schelde en dwars door Stasegem loopt.

In de 19de eeuw heerst in Harelbeke een bloeiende tabaksnijverheid, vooral geconcentreerd langs de Marktstraat, waar de nijveraars kleine fabrieken bouwen achter de woningen. De rijkdommen van

deze fabrikanten en andere welgestelden veroorzaken een bouwwoede van statige herenhuizen in (neo)classistische of eclectische stijl langs de Markt- en Gentsestraat.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog wordt Harelbeke bezet door de Duitsers. Er worden vliegvelden aangelegd onder meer aan de Beversestraat, de Hippodroomstraat en bij de toenmalige Koutermolen (Eikenstraat), en schuilplaatsen opgetrokken onder meer tussen beide zijtracés van de Waregemsestraat aan de kant van de N36.

De interbellumperiode wordt gekenmerkt door een verdere groei van de Harelbeekse nijverheid. Ook de bouwnijverheid floreert. De tabaksnijverheid is zo goed als onbestaande geworden, terwijl de vlasnijverheid wel nog enige tewerkstelling biedt. Het onderwijslandschap breidt verder uit. Rond 1931-1932 wordt langs de Tuinstraat een school, bestaande uit acht klassen, gebouwd.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog wordt Harelbeke opnieuw onder de voet gelopen. De Leie vormt een laatste natuurlijke hindernis om de Duitse inval een halt toe te roepen. In mei 1940 sneuvelen 40 Belgische soldaten op Harelbeeks grondgebied. Eveneens in mei worden onder meer de toren van de Sint-Salvatorskerk (Gentsestraat) en de Harelbeekse sluizen (Watermolenstraat) opgeblazen. Daarnaast hebben ook verschillende straten onder grote oorlogsschade te lijden.

In 1948 koopt de gemeente een imposant herenhuis met uitgestrekte tuin aan de Marktstraat aan om er de stadsdiensten onder te brengen. Rond 1960 wordt begonnen met de aanleg van de voormalige tuin tot stadspark.¹¹

De Ballingenweg zou haar naam te danken hebben aan een specifieke middeleeuwse gewoonte; de mensen die verbannen werden uit de stad, dienden deze weg te gebruiken. Op die manier moesten ze niet door het centrum passeren. De weg zou teruggaan op een verhoogde aarden weg naast een gracht.¹²

¹¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14760>

¹² Frederik Roelens, *Archeologienota Ballingenweg te Harelbeke* (Harelbeke, 2017).

3.3.2 Historisch kaartmateriaal

3.3.2.1 Kaart van Jacob van Deventer (1560)

De huidige Marktstraat-Gentsestraat vormt op de kaart van Deventer de hoofdstraat door het centrum van Harelbeke. Het tracé loopt parallel met het verloop van de Leie in het westen. Vanuit de Marktstraat-Gentsestraat ontspringen verschillende wegen, doch blijft de bewoning voornamelijk rondom de hoofdstraat geconcentreerd. Het projectgebied staat indicatief aangegeven op de kaart van Deventer. Het wordt weergegeven in een onbebouwde zone. In het westen stroomt een zijarm van de Leie (de nu overwelfde Arendsbeek)¹³, waarrond zich vegetatie lijkt te situeren. In het oosten bevindt zich een landweg (die de contouren van de huidige Stationsstraat lijkt aan te nemen). Het onbebouwde gebied ten zuiden van de hoofdstraat bestaat vermoedelijk uit in cultuur gebrachte landbouwgrond (daar het in cultuur brengen van gronden in Harelbeke reeds terug gaat tot de Romeinse tijd; zie de algemene historische situering). Zo is het ook mogelijk dat delen van het terrein uit landbouwgrond bestonden.

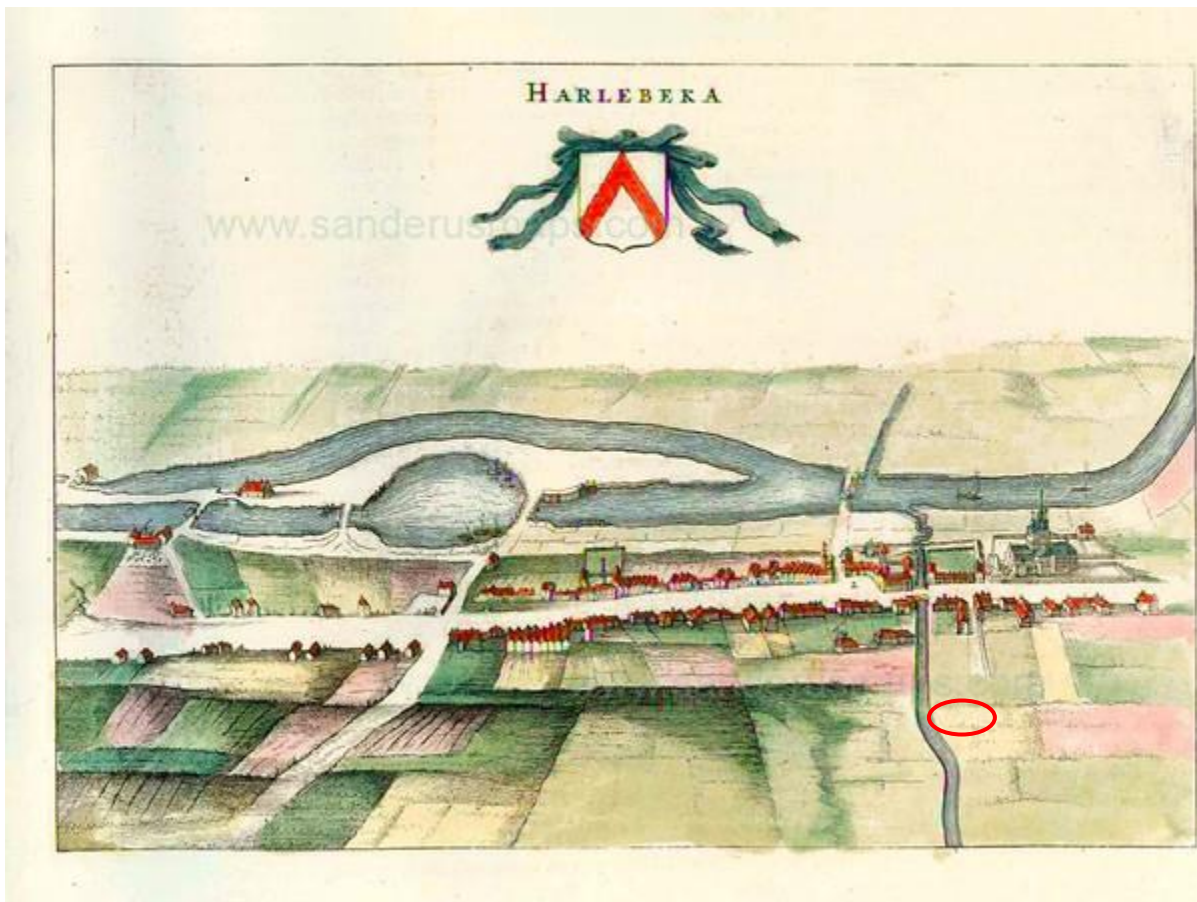

Figuur 11. Situering van het projectgebied op de kaart van Jacob van Deventer (indicatief)

¹³ Frederik Roelens, *Archeologienota Ballingenweg te Harelbeke* (Harelbeke, 2017).

3.3.2.2 Gravure van Sanderus (1644)

Centraal op de gravure is wederom de Marktstraat-Gentsestraat te zien die parallel met de Leie loopt. De bebouwing concentreert zich voornamelijk rondom deze hoofdstraat. De aangelegde zwaai kom in de Leie is ook duidelijk waar te nemen.¹⁴ Het projectgebied staat indicatief weergegeven op de gravure van Sanderus. In het westen bevindt zich wederom de zijarm van de Leie (de nu overwelfde Arendsbeek); van vegetatie is op onderstaande kaart echter geen sprake. Op de gravure wordt het projectgebied aangeduid als landbouwgrond, vermoedelijk akkerland. Het dient echter opgemerkt te worden dat op de gravure een aantal wegtracés en bebouwingen in het zuiden van de Marktstraat-Gentsestraat niet gekarteerd staan (of verdwenen zijn; i.v.m. de Deventer-kaart).

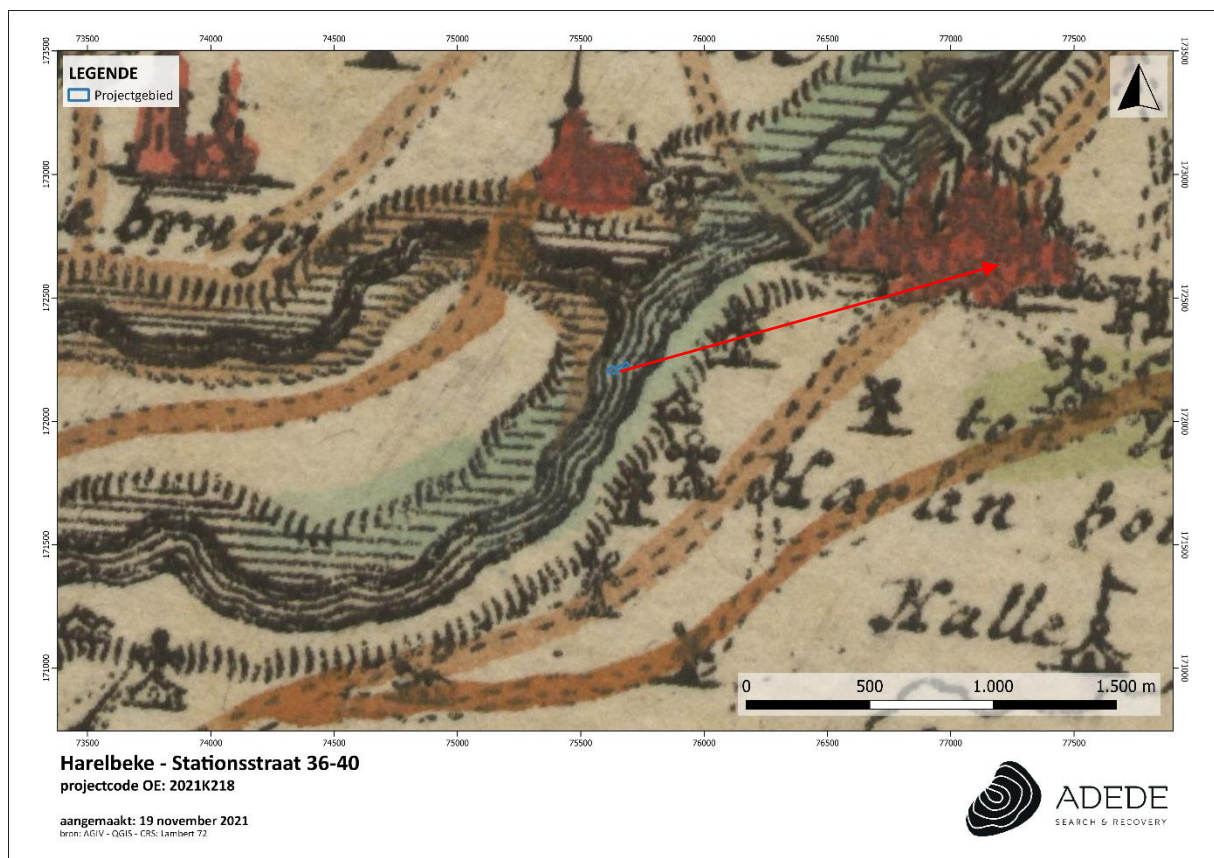
Figuur 12. Situering van het projectgebied op de gravure van Sanderus (indicatief)

¹⁴ Simon Claeys, *Archeologienota Marktstraat te Harelbeke* (Gent, 2017).

3.3.2.3 Kaart van Frickx (1712)

De Frickx-kaarten, genoemd naar Eugène-Henri Frickx, zijn gebundeld in een atlas en zijn een verzameling van heterogene, losse kaarten, die allemaal gemeen hebben dat ze handelen over de Spaanse Successieoorlog (1702-1713). Vanuit een geografisch perspectief is de atlas op te delen in twee compartimenten: een deel met topografische kaarten van de Nederlanden en een tweede bundel met stadsplannen, belegeringen en veldslagen.

Harelbeke wordt in het noordoosten van het projectgebied weergegeven, dit terwijl het terrein zelf in de Leie wordt afgebeeld. Op die manier kan geconcludeerd worden dat de projectie op onderstaande kaart foutief is. Harelbeke wordt op de rechteroever van de Leie afgebeeld, op het kruispunt van twee landwegen. Verder valt er gezien het gebrek aan detail op deze kaart weinig op te maken over de aard en functie van het projectgebied.

Figuur 13. Situering van het projectgebied op de kaart van Frickx

3.3.2.4 Kaart van Villaret (1745-1748)

De kaart van de Franse ingenieurs-geografen, ook wel Villaret-kaart genoemd, bestrijkt grote delen van het huidige Belgische grondgebied en vertelt ons hoe het landschap erbij lag in het midden van de 18de eeuw. Na de slag bij Fontenoy (1745) kregen de Fransen voor enkele jaren de controle over onze gebieden. Het is in die militaire context dat de meer dan 80 kaartbladen ontstonden.¹⁵

Het projectgebied wordt als geheel onbebouwd weergegeven. Mogelijk deed de grond nog dienst als landbouwgrond, doch valt dit op basis van onderstaande kaart niet met zekerheid te achterhalen. De zijarm van de Leie, de nu overwelfde Arendsbeek, stroomt nog steeds in het westen van het terrein. In het oosten snijdt het projectgebied de eerder vernoemde landweg aan (die de vorm aanneemt van de huidige Stationsstraat). Zo kan gezegd worden dat de projectie op onderstaande kaart niet geheel correct is daar het in feite zuidwestelijker hoort te liggen, grenzend aan het tracé, maar er niet op. Er bevindt zich geen bebouwing in de directe nabijheid van het gebied; de omgeving is nog sterk ruraal.

Figuur 14. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret

¹⁵ <https://bib.kuleuven.be/ub/nieuws/2015/kaart-van-jean-villaret-1745-1748-digitaal-beschikbaar-via-limo>

3.3.2.5 Kaart van Ferraris (1771-1778)

In opdracht van Keizerin Maria-Theresia en Keizer Jozef II werden de Oostenrijkse Nederlanden voor het eerst grootschalig en systematisch topografisch gekarteerd. De 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten werden geklasseerd volgens bundels en vergezeld van een beschrijvende tekst om zo de leemtes van de bestaande topografische kaarten op te vullen. Het in kaart brengen gebeurde onder leiding van generaal Joseph-Jean-François Graaf de Ferraris (1726-1814) met als resultaat een Kabinetskaart in drie exemplaren. Het exemplaar, bestemd voor de Oostenrijkse gouverneur Karel van Lotharingen, is heden in bezit van de Koninklijke Bibliotheek Albert I te Brussel. De andere exemplaren bevinden zich in het Rijksarchief in Den Haag en het Kriegsarchiv te Wenen. De Ferrarisatlas had tot doel een militaire kaart te zijn, waarbij de details niet de voornaamste zorg waren, maar eerder de algemene aanduiding van hagen, grachten, rivieren en gebouwstructuren.¹⁶ Het projectgebied is volledig onbebouwd en doet dienst als landbouwgrond, zijnde akkerland. Opvallend is dat de Arendsbeek niet op de Ferraris-kaart wordt weergegeven. De westelijke punt van het terrein snijdt bebouwing aan, mogelijk een hoeve/boerderij, gezien de rurale context van de omgeving. De weg (die de vorm aanneemt van de huidige Stationsstraat) bevindt zich wederom in het oosten, omringd door bomenrijen. Aan de overzijde van de straat is bebouwing herkenbaar, mogelijk gaat het ook hier om hoeves/boerderijen gezien hun oriëntering en de landelijke context van de ruimere omgeving. In het noorden is tevens een kruisbeeld te zien. De bewoning concentreert zich opnieuw rondom de hoofdstraat Marktstraat-Gentsestraat; achter de gebouwen lijken zich moestuintjes te bevinden.

¹⁶ http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret

3.3.2.6 Primitief kadaster (1830-1834)

Op het primitief kadaster wordt het projectgebied indicatief weergegeven. Het is gelegen langs het tracé (dat de vorm aanneemt van de huidige Stationsstraat), met de Arendsbeek in het zuiden. De 'Noordstraat', parallel gelegen aan de spoorlijn, is ook herkenbaar. Ook vandaag staat dit wegtracé langs de spoorlijn nog onder die naam bekend. De Tuinstraat is ook reeds zichtbaar op het primitief kadaster. Opvallend is dat de stationswijk tot ontwikkeling is gekomen en dat er zich bebouwing situeert langsheen het wegtracé die het projectgebied mogelijk aansnijdt. Dit is een merkwaardig verschil met o.m. de Atlas der Buurtwegen, de kaart van Vandermaelen, Popp en de kaart uit 1877 (zie hieronder) die, ondanks de aanleg van de spoorlijn, de omgeving nog situeren in een rurale context, met slechts beperkte bebouwing langs het tracé. Het plangebied wordt op deze kaarten als geheel onbebouwd weergegeven (zie hieronder).

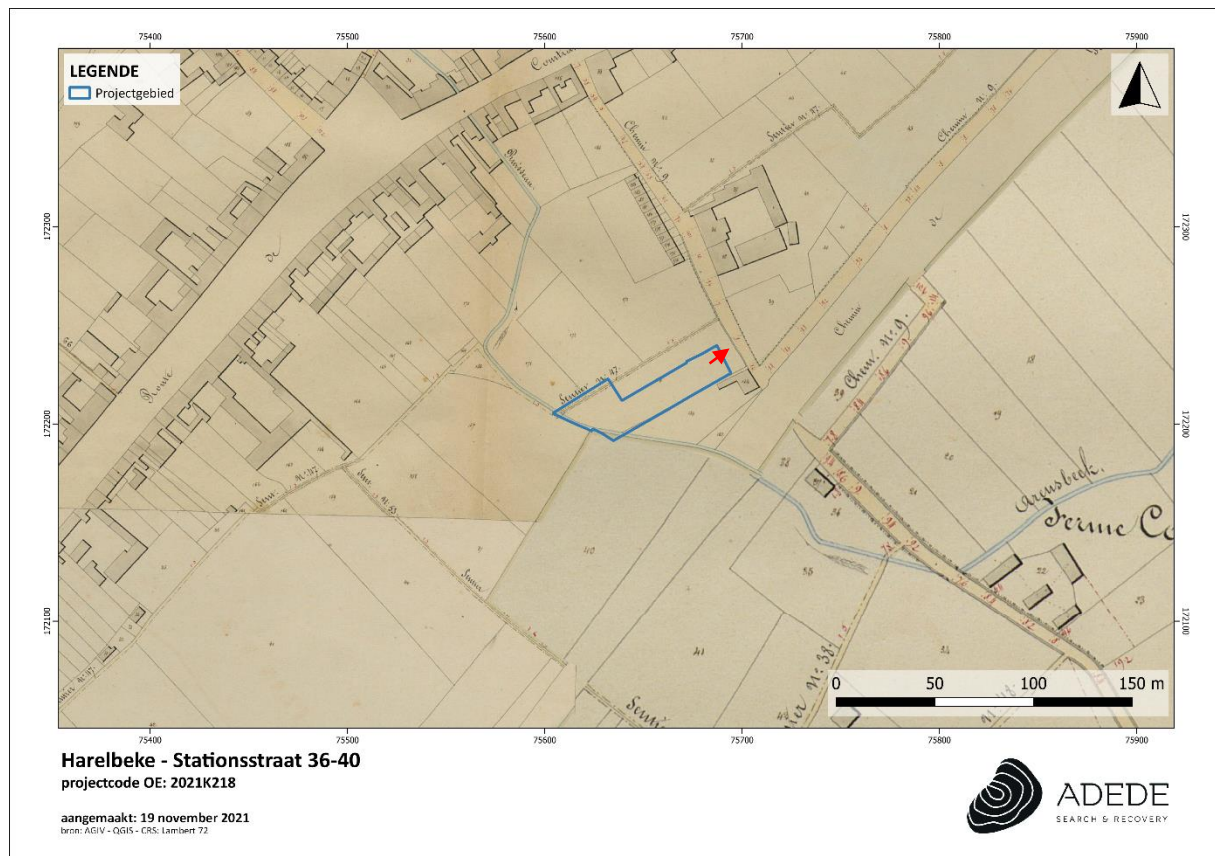

Figuur 16. Situering van het projectgebied op het primitief kadaster (indicatief)

3.3.2.7 *Atlas der Buurtwegen (1840)*

De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841 met als doel ondubbelzinnig aan te duiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Er werd dus een inventarisatie gemaakt van alle "openbare" wegen en "private wegen met openbare erfdiensbaarheid". De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). In de periode 1843-1845 werd per toenmalige gemeente een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen. Een atlas is samengesteld uit overzichtsplannen, detailplannen en tabellen. Overzichtsplannen zijn één of meerdere plannen van de betreffende atlasgemeente met aanduiding van de omtrekken van deelgebieden, die genummerd zijn; de nummering van de deelgebieden verwijst naar het nummer van het detailplan; de schaal waarin de overzichtsplannen zijn opgemaakt is meestal 1/10.000. Detailplannen zijn meestal opgemaakt op kaartschaal 1/2.500; in enkele gevallen zijn ze opgemaakt op een andere schaal, bijvoorbeeld in stedelijke centra en buitengebieden). De tabellen die in de atlassen zijn opgenomen bevatten de wegkarakteristieken, het nummer van de buurtweg, de lengte, de oppervlakte ...-, tabellen van de eigenaars van de aangelande percelen, tabellen van grondinneming.

Op de Atlas der Buurtwegen wordt het projectgebied als onbebouwd weergegeven -aan de zuidoostelijke grens wordt wél de bebouwing enigszins aangesneden. Mogelijk bestond het gebied nog uit landbouwgrond daar een duidelijke percelering vast te stellen is. Of het hier ging om akker- of weideland, valt op basis van onderstaande kaart niet te achterhalen. Dit is toch een opvallend gegeven daar de spoorlijn, aangeduid als 'Chemin de Fer', reeds werd aangelegd (de stationsbuurt kwam duidelijk pas later tot ontwikkeling). In het westen is wederom de Arendsbeek te zien. In het oosten is wederom de weg te zien die de contouren lijkt aan te nemen van de huidige Stationsstraat, in het noorden grenst het dan weer aan een sentier. Op die manier kan ook gezegd worden dat de projectie op onderstaande kaart niet geheel correct is daar het projectgebied aan het tracé (van de huidige Stationsstraat) hoort te grenzen.

Figuur 17. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.

3.3.2.8 Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)

Philippe Vandermaelen was een autodidact cartograaf die vanwege zijn eerdere verwezenlijkingen op vlak van cartografie vanaf 1831 nauw samenwerkte met de overheid. Aanvankelijk was zijn opdracht het karteren van de grenzen op basis waarvan de onderhandelingen gevoerd werden tussen België en Holland. Hij maakte van zijn bevoorrechte positie bij de overheid gebruik om de hand te leggen op de handgeschreven plannen van de gemeentelijke kadasters en verwierf ook de bestaande driehoeksmetingen. Hij stuurde zijn topografen uit naar de negen provincies om er de nodige opmetingen te doen en publiceerde twee topografische kaarten van België: de kaart op schaal 1:80.000 in 25 folio's – een meesterwerk van de lithografie – was volledig voltooid in 1853, terwijl de 250 folio's van de kaart op schaal 1:20.000 verschenen tussen 1846 en 1854.

De projectie op onderstaande kaart is niet geheel correct daar het projectgebied noordwestelijker hoort te liggen, grenzend aan het wegtracé (van de huidige Stationsstraat), maar er niet op (en evenmin op de spoorlijn). In lijn met de Atlas der Buurtwegen zou het ook horen te grenzen aan de sentier in het noorden. Rekening houdend met de foutieve georeferering kan gesteld worden dat het

plangebied nog steeds in een onbebouwde zone gelegen is, in het noordwesten van het station van Harelbeke. De Arendsbeek is nog steeds te zien in het westen van het terrein. Mogelijk deed de grond nog dienst als landbouwgrond, doch valt dit op basis van onderstaande kaart niet met absolute zekerheid te beargumenteren. Het gebouw dat het zuidoosten van het projectgebied begrensd, zoals vastgesteld op de Atlas der Buurtwegen, is wederom te zien, grenzend aan het tracé en de spoorlijn.

Figuur 18. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.

3.3.2.9 Kaart van Harelbeke (1877)

Het projectgebied staat indicatief weergegeven op de kaart van Harelbeke, 1877. Deze kaart bevestigt het beeld vastgesteld op de Atlas der Buurtwegen en de kaart van Vandermaelen: de spoorlijn werd aangelegd, maar het is nog even wachten op de ontwikkeling van de stationsbuurt. Het plangebied wordt immers als onbebouwd weergegeven. De Noordstraat en Tuinstraat worden niet afgebeeld.

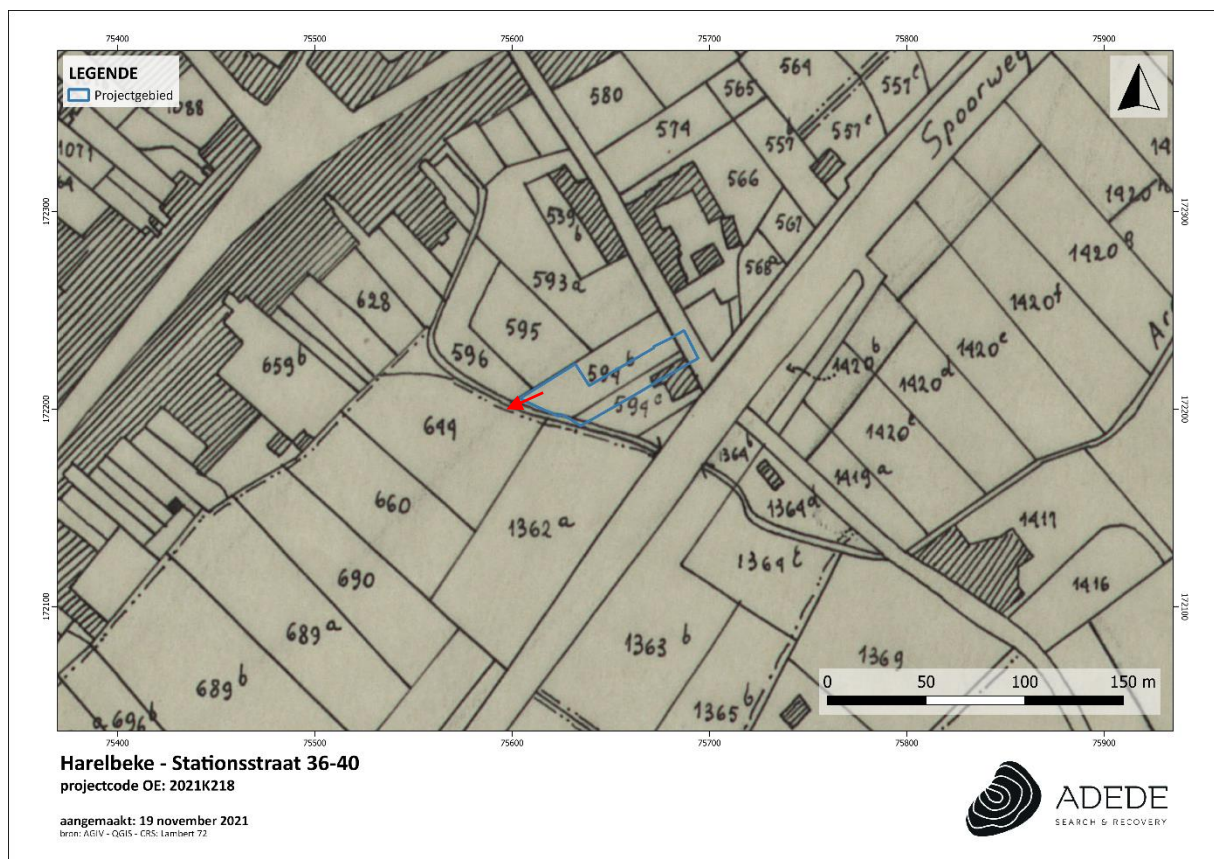

Figuur 19. Situering van het projectgebied op de kaart van Harelbeke, 1877 (indicatief)

3.3.2.10 Kaart van Popp (1842 – 1879)

De Popp-kaarten zijn een verzameling kadasterkaarten die in de 19de eeuw werden uitgegeven door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp. Deze kaarten waren in feite een gecommmercialiseerde versie van het toenmalige kadaster van België en bevatten dus veel gegevens over perceelsindeling, maar zonder detailwerking.

De kaart van Popp toont een status quo. De Arendsbeek is te zien in het westen, het gebouw in het zuidoosten, het tracé van de huidige Stationsstraat in het zuidoosten, en de spoorlijn in het zuiden. Aangezien een duidelijke percelering vast te stellen is, deed de grond mogelijk nog dienst als landbouwgrond, doch valt niet te achterhalen of dit ging om akker- of weideland. De sentier in het noorden van het projectgebied, wordt niet weergegeven.

Figuur 20. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.

3.3.2.11 Stafkaart van Harelbeke (1911-1942)

Op onderstaande kaart wordt het projectgebied indicatief weergegeven. De stationsbuurt komt langzaam tot ontwikkeling, met toenemende bebouwing langs de tracés. Echter lijkt het terrein nog steeds onbebouwd te zijn, gelegen tussen bebouwing in het noorden en zuiden (deze bebouwing langs de westelijke zijde van het tracé lijkt overeen te komen met de bovenstaande kaarten van o.m. Popp). De Arendsbeek is nog steeds zichtbaar in het westen.

Figuur 21. Situering van het projectgebied op de Stafkaart van Harelbeke

3.3.2.12 Kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw (1950-1970)

Voor het eerst is bebouwing te zien binnen de contouren van het plangebied. Opvallend is dat de Arendsbeek niet meer te zien is, deze werd immers in 1950 overwelfd.¹⁷ Een deel van de tuinzones bestaat uit bebost gebied. Aangezien vandaag het stadspark in het noorden van het terrein gelegen is, is het mogelijk dat het stadspark zich vroeger meer in zuidelijke richting uitstreckte.¹⁸

¹⁷ Frederik Roelens, *Archeologienota Ballingenweg te Harelbeke* (Harelbeke, 2017).

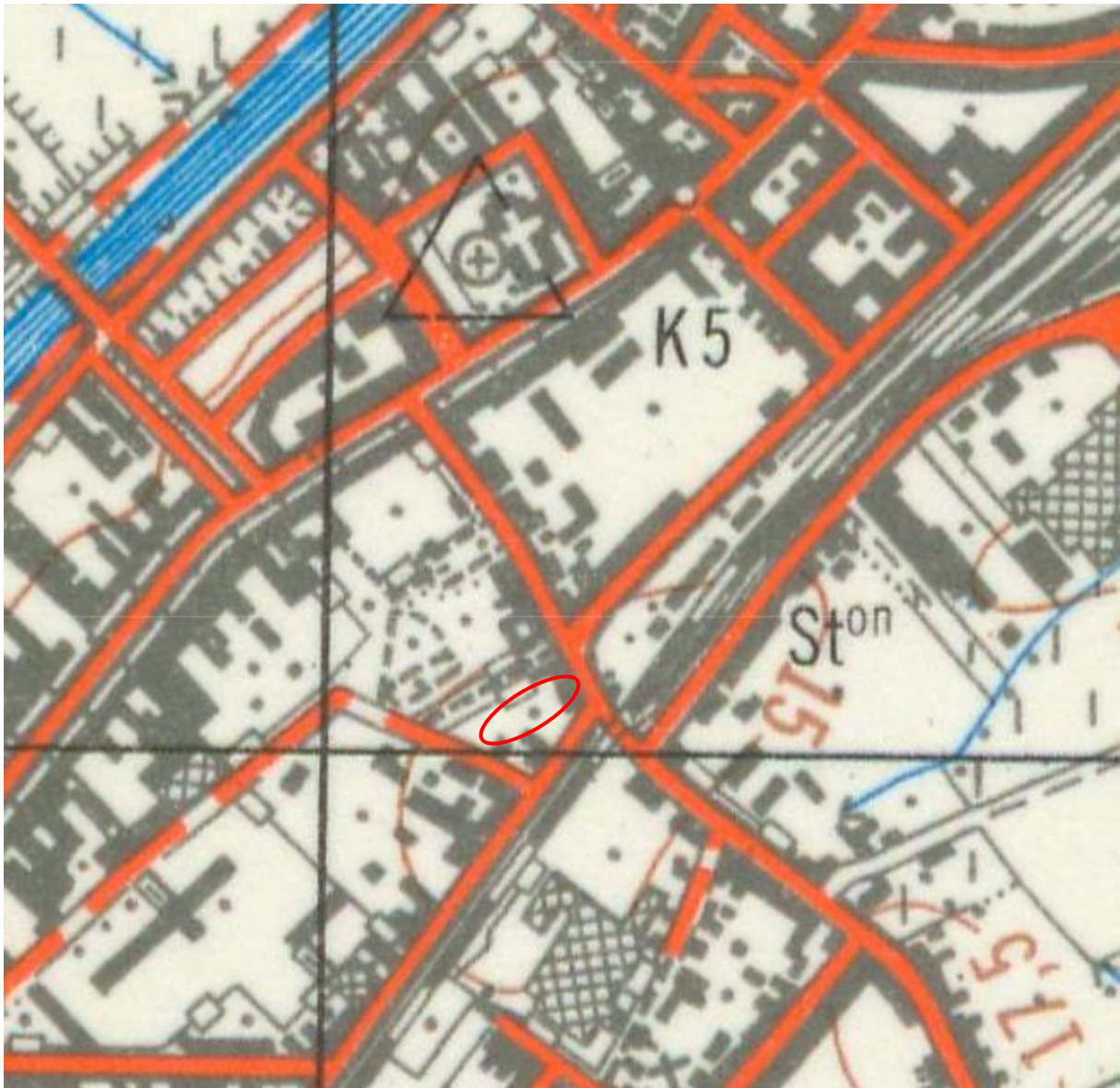
¹⁸ Frederik Roelens, *Archeologienota Ballingenweg te Harelbeke* (Harelbeke, 2017).

Figuur 22. Situering van het projectgebied op de kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw

3.3.2.13 Kaart van Kortrijk en Harelbeke (1960-1964)

Het projectgebied staat indicatief weergegeven op onderstaande kaart. Bebouwing is wederom te zien binnen de contouren van het plangebied.

Figuur 23. Situering van het projectgebied op de kaart van Kortrijk en Harelbeke

3.3.2.14 Wereldoorlogen

Eerste Wereldoorlog

Tijdens de Eerste Wereldoorlog wordt Harelbeke bezet door de Duitsers. Er worden vliegvelden aangelegd onder meer aan de Beversestraat, de Hippodroomstraat en bij de toenmalige Koutermolen (Eikenstraat), en schuilplaatsen opgetrokken onder meer tussen beide zijtracés van de Waregemsestraat aan de kant van de N36.¹⁹

¹⁹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14760>

Tweede Wereldoorlog

Tijdens de Tweede Wereldoorlog wordt Harelbeke opnieuw onder de voet gelopen. De Leie vormde een laatste natuurlijke hindernis om de Duitse inval een halt toe te roepen.²⁰ Alle gemeenten die langs de rivier gelegen waren, hadden te lijden onder artillerievuur.²¹ In mei 1940 sneuvelen zo 40 Belgische soldaten op Harelbeeks grondgebied. Eveneens in mei worden onder meer de toren van de Sint-Salvatorskerk (Gentsestraat) en de Harelbeekse sluizen (Watermolenstraat) opgeblazen. Daarnaast hebben ook verschillende straten onder grote oorlogsschade te lijden.²² Met uitzondering van het vliegveld te Wevelgem, dat een target bleef voor aanvallen, bleef het arrondissement tot in september 1943 gespaard van bombardementen.²³

3.3.1 Luchtfoto 1971

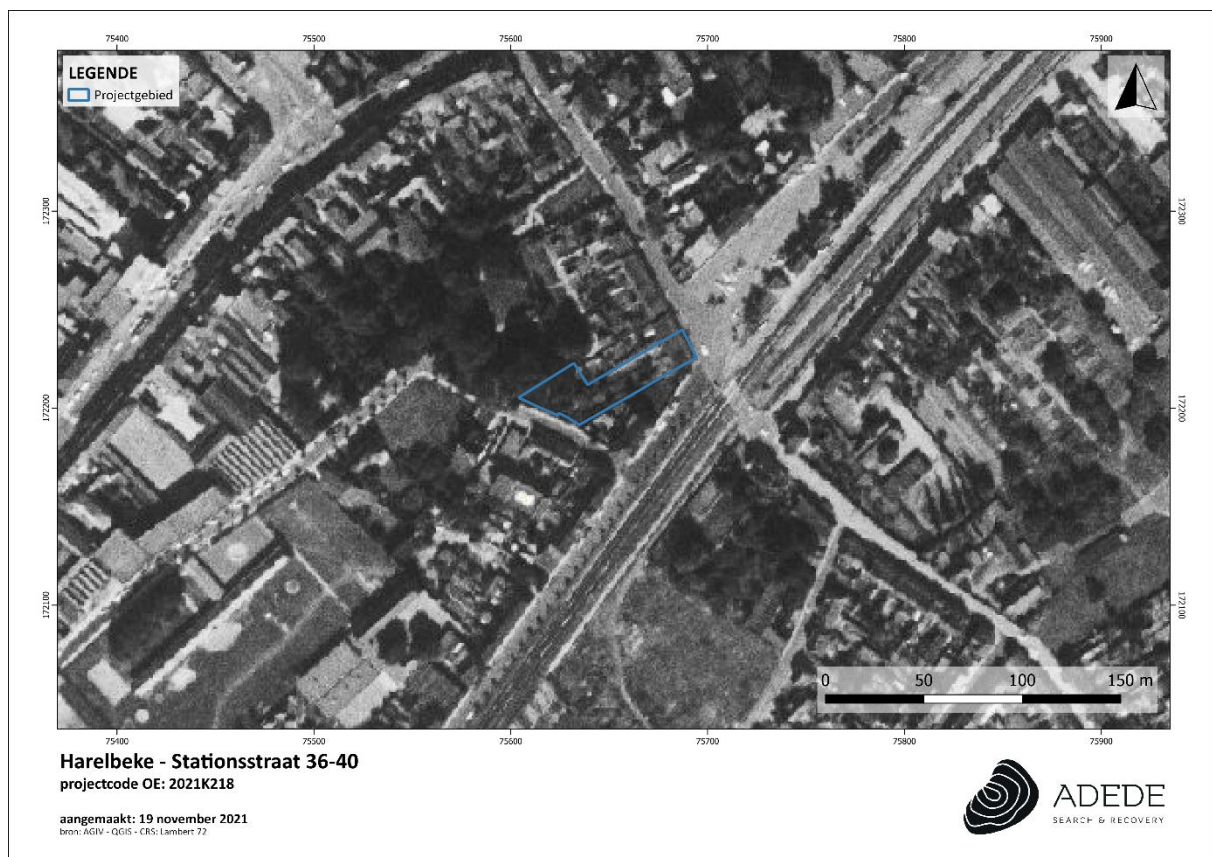
Op de luchtfoto van 1971 is bebouwing te zien langs het wegtracé van de Stationsstraat. Mogelijk gaat het hier om de drie rijhuizen daar de tuinzones verdeeld lijken te zijn in drie percelen. Een deel van de tuinzone (achteraan) lijkt nog steeds bebost te zijn, mogelijk een deel van het stadspark.

²⁰ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14760>

²¹ Commissariaat Generaal voor de Passieve Luchtbescherming, *Bommen op België (1940-1945)*, 195.

²² <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14760>

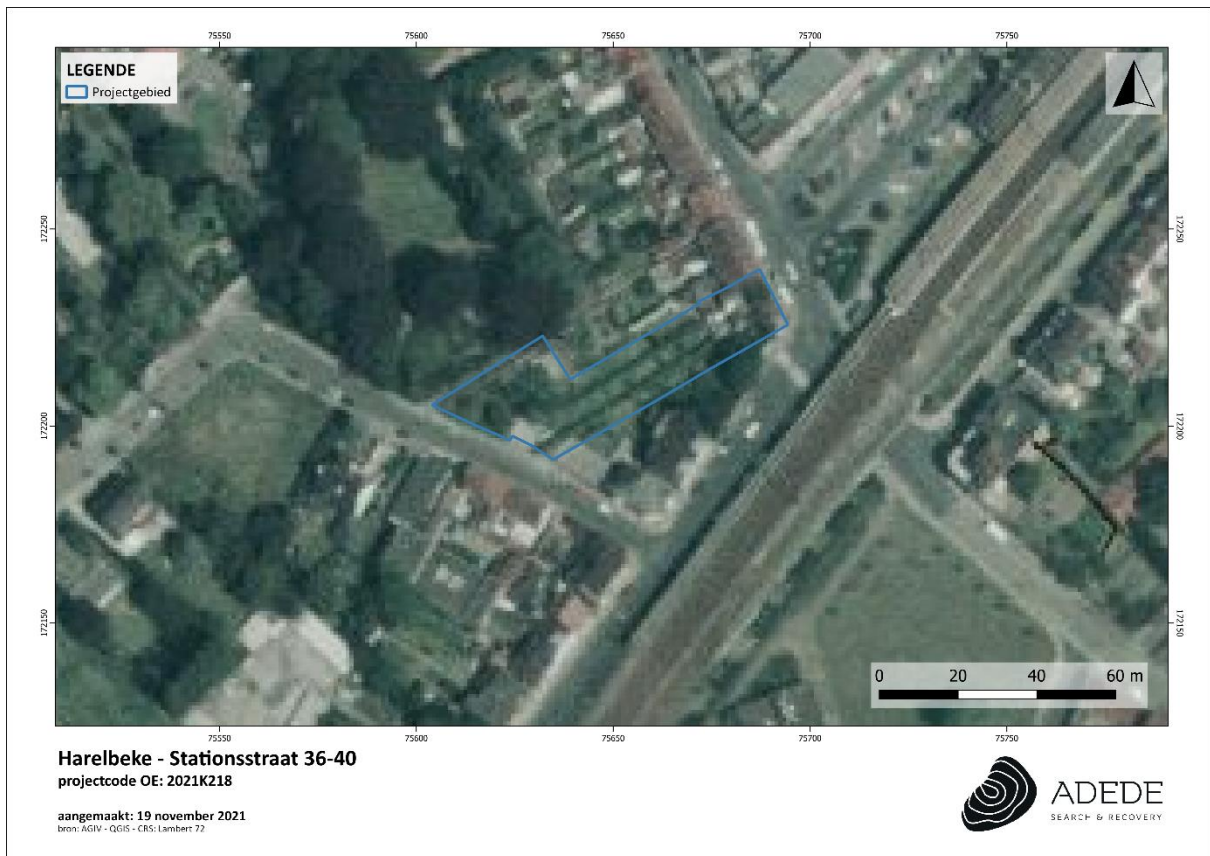
²³ Commissariaat Generaal voor de Passieve Luchtbescherming, *Bommen op België (1940-1945)*, 196.

Figuur 24. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971.

3.3.2 Luchtfoto 1979-1990

Op onderstaande luchtfoto is wederom te zien dat er zich bebouwing situeert langs de straatzijde van de Stationsstraat. De tuinzone, achteraan, doet geen dienst meer als beboste zone (als een mogelijk onderdeel van het stadspark). Hier zijn voor het eerst structuren te zien, meer bepaald de twee garageboxen (zie de huidige situatie van het projectgebied). Gezien de grofkorreligheid van de luchtfoto, valt het moeilijk te achterhalen of de andere twee structuren hier ook reeds aanwezig waren.

Figuur 25. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1979-1990.

3.3.3 Luchtfoto 2000-2003

Onderstaande luchtfoto toont een status quo met de huidige situatie van het terrein: de rijhuizen aan de Stationsstraat zijn duidelijk zichtbaar, en in de tuinzones zijn de achterliggende structuren allemaal waar te nemen.

Figuur 26. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2000-2003

3.4 Archeologische situering van het projectgebied

3.4.1 Archeologische nota's en onderzoek in de omgeving

Archeologienota, Ballingenweg:

Er werd geoordeeld dat de geplande koppelwoning een impact heeft op de bodem en het potentiële bodemarchief. Het projectgebied is gelegen tussen twee Romeinse bewoningskernen (op en rond het Marktplaats en de Collegewijk), buiten de historische stadskern van Harelbeke. Het projectgebied is echter steeds onbebouwd gebleven (m.u.v. de garageboxen), in gebruik geweest als landbouwgrond, waardoor een laag archeologisch potentieel aan het plangebied werd toegekend. Dit is ook bevestigd geweest door regio-specialist Philippe Despriet. “Het plangebied speelde geen noemenswaardige rol in de geschiedenis van Harelbeke” (p. 31). Bovendien werd de overveling van de Arendsbeek aangehaald als een argument, in de zin dat dit een negatieve impact gehad moet hebben op het nabijgelegen bodemarchief. Verder onderzoek werd, vanuit een kostenbaten-analyse, als onnuttig geacht.²⁴

Archeologienota, Marktstraat:

Het historisch kaartmateriaal heeft aangetoond dat binnen de contouren van het projectgebied reeds bebouwing voorkwam in de 16^e eeuw, deel van de aaneengesloten lintbebouwing langsheen de Marktstraat. Er werd vanuit gegaan dat de bewoningskern te Harelbeke, waarbinnen het projectgebied gelegen is, voortbouwt op een Romeinse nederzetting (zie ook hierboven). Er werd ook gesteld dat de landschappelijk context gunstig is voor menselijke aanwezigheid, zijnde op een verhoogde zandrug in de nabijheid van een waterloop. Echter, omdat archeologische waarden uit de steentijden en metaaltijden vnl. te situeren zijn ter hoogte van de oevers van de Gavers, en menselijke activiteit uit die perioden vnl. daar gesitueerd moet worden, werd het aantreffen van sporen uit deze perioden ter hoogte van het projectgebied niet verwacht, doch niet geheel uit te sluiten. De kans op het aantreffen van resten gerelateerd aan verschillende fases van bebouwing en/of ambachtelijke activiteiten werd dan weer als hoog ingeschat. Omdat de geplande werken van die aard waren dat ze het potentiële bodemarchief konden bedreigen, werd verder onderzoek geadviseerd.²⁵

Archeologienota, Stationsstraat:

Er werd in eerste instantie beargumenteerd dat het projectgebied een interessante landschappelijke ligging kent voor menselijke activiteit in het prehistorisch verleden. Ook werd er gewezen op de

²⁴ Frederik Roelens, *Archeologienota Ballingenweg te Harelbeke* (Harelbeke, 2017).

²⁵ Simon Claeys, *Archeologienota Marktstraat te Harelbeke* (Gent, 2017).

Romeinse aanwezigheid. Het projectgebied ligt iets noordelijker dan het plangebied dat onderwerp is van deze archeologienota, in de richting van de stadskern van Harelbeke. De verwachting voor sporen uit de middeleeuwen, ter hoogte van het projectgebied, werd als hoog ingeschat door de continue bewoning. Funderingsresten konden bijvoorbeeld verwacht worden indien deze niet reeds verstoord werden door de reeds bestaande bebouwing. Controleboringen hebben aangetoond dat de moederbodem ver boven het niveau van de reeds uitgegraven kelder ligt. De noordoostelijke helft van het terrein was onbebouwd en dus mogelijk niet verstoord, maar de geplande werken zouden hier slechts een beperkte impact op de bodem hebben. Verder onderzoek werd dus niet geadviseerd.²⁶

3.4.2 CAI Indicatoren

CAI-melding	Locatie	Datering	Beschrijving
226921	100m (Z)	18 ^e eeuw	Frans militair kampement (1744) onder leiding van maarschalk de Saxe. Archeologisch kunnen sporen bewaard zijn in de vorm van haarden, afvalkuilen, beerputten, tentkuilen, silo's, paalsporen van o.a. houten installaties, metaalvondsten en andere vondsten.
980205	400m (ZO)	Metaaltijden	In het noorden van het projectgebied werden vier sporen aangetroffen. Vermoedelijk gaat het hier om een grote spieker: een bovengrondse opslagplaats voor graan, bedoeld om de waar af te schermen van vocht en ongedierte. Verder werden er nog een aantal kuilen aangetroffen op het terrein die vermoedelijk tot dezelfde periode behoren: de sporen konden aan elkaar gelinkt worden op basis van het aangetroffen aardewerk en hun uiterlijke kenmerken (afmetingen, vulling, locatie) en worden gesitueerd in de metaaltijden. Deze sporen kunnen gelinkt worden aan een erf.
		Romeinse tijd	Er werden zes crematiegraven aangetroffen. Alle graven betreffen brandrestengraven, waarbij een

²⁶ Bart Bartholomieux & Daphné Veraart, *Archeologienota Stationsstraat te Harelbeke* (Ingelmunster, 2016).

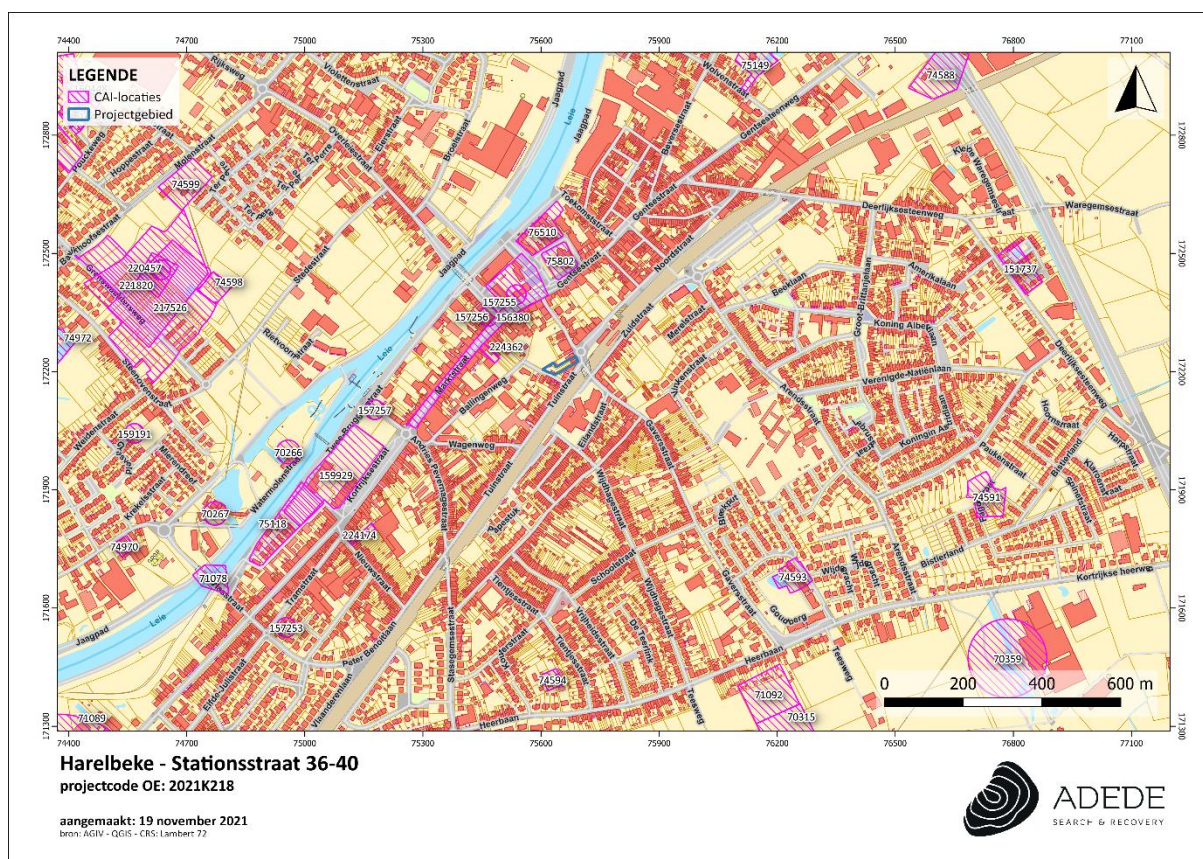
			deel van de brandstapel in een kuil gedeponeerd werd en vervolgens weer afgedekt werd met de uitgegraven grond. Mogelijk gaat het om een familiegrafveldje dat men enkele keren gebruikt heeft.
		Recent	De sporen die tot deze categorie behoren bestaan hoofdzakelijk uit parallelle sporen die gerelateerd zijn aan grondbewerking.
227019	600m (ZW)	20 ^{ste} eeuw	Het betreft recente verstoringen.
224174	600m (ZW)	Metaaltijden, steentijd	Het betreft een gefragmenteerde afslag, mogelijk te dateren in de steentijden, maar mogelijk ook gerelateerd aan de vondsten uit de metaaltijden.
		Metaaltijden	Het gaat om een kuil met handgevormd aardewerk en fragmenten handgevormd aardewerk in windval. Een aantal van de scherven is met chamotte verschaald.
		Late middeleeuwen	Het betreft drie fragmenten roodgeglazuurd aardewerk.
		Nieuwe tijd	Het gaat om enkele kuilen.
		Nieuwste tijd	Enkele muren van uitgebroken kelders, en recente verstoringen.
75118	700m (ZW)	Mesolithicum	Het betreft in eerste instantie 3 silexen (1 afslaf, 1 kling, 1 schuin trapezium; mogelijk ook epipaleolithicum), en in tweede instantie een afvalkuil. Deze laatste bestond uit een 50-tal silexen (afslagen, 1 proximaal schuin geretoucheerde kling, 1 schuin trapezium, kling van 93 mm, hoefschrabber, splinters, spitse kling met afgestompte rand (Tjongerspits)) en een groot aantal scherven. Een bouwwerk nabij dezelfde plaats bracht in het begin van 1970 een tweede afvalkuil aan het licht: 30-tal silexen (o.a. kling, hoefschrabber, splinters, spitse kling (Tjongerspits); zou ook epipaleolithicum kunnen zijn).

		IJzertijd	Het gaat om resten (scherven) die werden gevonden in een sterk verstoorde laag; en (sporen van) laagovens die wijzen op het belang van ijzerwinning.
159929	400m (ZW)	(Late) middeleeuwen	Het gaat om enkele grachtfragment waarin middeleeuws aardewerk werd gevonden (13e – 14e eeuw), en een kuil.
		Metaaltijden	Het betreft een gracht met enkele aardewerkscherven die te dateren zijn in de bronstijd-ijzertijd.
		Nieuwe tijd	Het gaat om een postmiddeleeuwse gracht.
70267	700m (ZW)	Volle middeleeuwen	Het betreft de Westmolen. Het is samen met de Oostmolen ontstaan in de 12de eeuw. In 1387-1393 wordt de nieuwe Westmolen gebouwd, een stenen graanwatermolen met rieten dak. Na de Tweede Wereldoorlog wordt de productie niet meer opgestart. De molen werd verbouwd in de periode 1836-1853, gedeeltelijk herbouwd na de brand van 1884 en circa 2002-2003 herbestemd tot lofts.
70266	600m (ZW)	Volle middeleeuwen	Het betreft de Oostmolen, een grafelijke banmolen uit de 12de eeuw. Het was oorspronkelijk een korenmolen, maar werd in de 16de eeuw omgebouwd tot een oliemolen. De Oostmolen wordt grotendeels herbouwd in 1885 en na de brand van 1942. In de tweede helft van de 20ste eeuw wordt ze systematisch uitgebreid. In 1382 werd de molen waarschijnlijk verwoest, maar later werd ze herbouwd.
156380	200m (W)	Volle middeleeuwen	-Het betreft roodbeschilderd aardewerk (import), lokaal vervaardigd grijs, en radgestempeld aardewerk uit Kortrijkse ovens. Het zijn de eerste uitingen van hoogversierd aardewerk - Bouw van de Sint-Salvatorskerk (1190-1210).

		Late middeleeuwen	-In een afvalkuil werd ongeglazuurd grijs-blauw aardewerk aangetroffen, bruinrode keramiek en ingevoerd steengoed (14de eeuw) -De Harelbeek werd vanaf de 14de eeuw geleidelijk opgevuld met grote massa's puin en afval. De oudste fase (zeker na de Romeinse tijd) betreft een vrij uitgestrekt paalwerk. Dit werd vanaf de 14de eeuw met afval bedekt, waardoor kunstmatige gronden ontstaan, een proces dat al in de 16e eeuw moet afgerond geweest zijn.
		17e-18e eeuw	Restanten van gesloopte 17e-18e -eeuwse gebouwen.
		Romeinse tijd	Romeins puin, van elders aangevoerd, werd aan het einde van de 12e eeuw aangewend ter oeverversterking van het houten paalwerk om het wegglijden van de beekvulling naar de Leie te voorkomen.
		Steentijd	Enkele vuurstenen voorwerpen werden ontdekt op de bodem van de beek, met o.m. een laat-neolithische schrabber.
225291	300m (ZW)	Volle en late middeleeuwen	-restanten van een deels verstoord en verspit lemen vloerniveau -greppels met o.a. vergiet- en kruikfragment in grijs aardewerk in vloerniveau; gedateerd o.b.v. twee scherven -Het betreft een kuiltje (afgedekt door lemen vloerniveau) met drietal scherven grijs aardewerk (datering: volle - late middeleeuwen).
		Nieuwe tijd	Het betreft enkele kuilen.
982586	250m (W)	Late middeleeuwen	Het betreft een rechthoekige (afval)kuil met aardewerk (scherven van een voorraadpot) uit de 13de– 15de eeuw.
		Onbekend	Ten zuiden en ten noorden van de laatmiddeleeuwse kuil werden twee houten tonnen aangetroffen,

			vermoedelijk waterputten of afvaltonnen. Er werd slechts 1 wandscherfje grijs aardewerk aangetroffen waardoor ze tijdens het proefsleuvenonderzoek nog niet concreet te dateren waren.
224362	150m (W)	Late middeleeuwen	Het betreft enkele kuilen.
		20 ^{ste} eeuw	Het gaat om restanten van kelders en funderingen.
157256	150m (NW)	Laat-Romeinse tijd	Het gaat om een muntschat.
157255	150m (NW)	Middeleeuwen (mogelijk)	Het betreft paalwerk.
980133	150m (NW)	Volle middeleeuwen – 20ste eeuw	Het gaat om een opgraving. Twee gedeelten van volmiddeleeuwse tonwaterputten (waarvan er nog één in situ bewaard bleef) werden ontdekt. Ook werden restanten aangetroffen van een laatmiddeleeuwse houten beschoeiing wat wijst op waterbeheersingswerkzaamheden binnen de vallei. Een gedeelte van een noord-zuid verlopende laatmiddeleeuwse houten waterleiding kwam aan het licht, alsook bakstenen constructies van woonhuizen en bijgebouwen gaande vanaf de postmiddeleeuwen tot de 20ste eeuw. In de steenkrans van één van de waterputten werd duidelijk gerecupereerd Romeinse bouwmateriaal vastgesteld.
76510	200m (N)	Volle middeleeuwen	Het betreft een ronde loden zegel, een bullezegel van paus Celestinus III (pontificaat: 1191-1198).
		Late middeleeuwen – nieuwe tijd	Het gaat in eerste instantie om funderingen in grote bruinrode bakstenen (van het "moeffen"-type), onderdeel van het kapittelgebouw. De bakstenen zijn echter herbruikt, waardoor de datering van het gebouw bemoeilijkt werd. In tweede instantie werden 5 afvalputten aangetroffen met ronde en rechthoekige vorm, gevuld met organisch afval,

			potscherven en afval van bouw materiaal. De kuilen werden op verschillende tijdstippen aangelegd tussen de 14de en de 18de eeuw.
75802	150m (N)	Romeinse tijd	Sint-Salvatorkerk. In het metselwerk van de kerk zijn enkele Romeinse dakpannen en tegels aanwezig. Aanwezigheid van roze mortel (mengen van baksteengruis in mortel), is kenmerkend voor de Romeinse periode.
		Volle middeleeuwen	Volgens archieven zou er rond 940 al een kerkje bestaan hebben (maar archeologisch niet aangetoond). De eerste Romaanse kerk stamt uit de 11de eeuw (er is een crypte uit die periode teruggevonden). De Romaanse driebeukige kruiskerk is gebouwd op het einde van de 12de eeuw. De kerk is verscheidene keren beschadigd en heropgebouwd geweest (afbraak in 1768 en nieuwe kerk gebouwd tussen 1769 en 1774). Zeker een drietal graven waren ouder dan de sporen van de eerste kerk. Eén van de graven werd geopend in 1845; op de wanden kwamen geschilderde figuren voor. Het gaat om het graf van Ide van Steenhuijze (overleden in 1361).
982393	150m (NO)	17 ^e -18 ^e eeuw	Het gaat om een ophogingslaag. De ophogingslaag strekt zich over de hele sleuf uit en werd op basis van scherfjes faience, glas en rode keramiek in de 17de-18de eeuw gedateerd.

Figuur 27. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.

4 Besluit

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een verkavelingsaanvraag. De geplande werken omvatten de inplanting van drie woningen ter hoogte van de bestaande tuinzones in het zuidwesten en van een residentie bestaande uit zes appartementen en een commerciële ruimte op het gelijkvloers langs het tracé van de Stationsstraat (waar zich in de huidige toestand de drie rijhuizen situeren). Er worden geen kelders voorzien, enkel een liftput ter hoogte van het appartement.

De drie woningen zullen voorzien worden van een oprit aan de Ballingenweg. Achter de woningen, in oostelijke richting, zullen tuinzones met een terras ingericht worden. Ten zuiden van de meest zuidelijk gelegen woning zullen twee stroken verharding aangelegd worden zodat autoverkeer een verharde zone met parkeergelegenheid kan bereiken. Hier zullen immers vijf garageboxen (met ruimte voor stalling van fietsen), vijf open parkeerplaatsen en een fietsenstalling ingeplant worden. In het oosten wordt deze parking van de residentie gescheiden door een tuinzone. De residentie wordt opgetrokken aan het tracé van de Stationsstraat, waar zich in de huidige situatie de drie rijhuizen bevinden. De commerciële ruimte wordt ingericht aan de straatzijde.

Uit de vondst van tal van gebruiksvoorwerpen in vuursteen, kan worden afgeleid dat de omgeving van Harelbeke zeker vanaf het Epi-Paleolithicum (circa 10.000-9.000 voor Christus) door de mens werd bewoond. Ook uit de hierop volgende periode, het Mesolithicum (9.000-4.300 voor Christus) zijn verschillende vindplaatsen gekend in Harelbeke (onder meer op ca. 700m van het projectgebied; zie de CAI-analyse). Vondsten of vindplaatsen uit het Neolithicum (de introductie van de landbouw), de Bronstijd of de IJzertijd zijn relatief schaars in Harelbeke, doch maakte de CAI-analyse ook gewag van vondsten uit de metaaltijden, onder meer sporen die gevonden zijn op ca. 400m van het terrein. Aangezien archeologische waarden uit de steentijden en metaaltijden vnl. te situeren zijn ter hoogte van de oevers van de Gavers, en menselijke activiteit uit die perioden vnl. daar gesitueerd moet worden, wordt het aantreffen van vondsten en/of sporen uit deze perioden niet verwacht. Doch wordt het niet absoluut uitgesloten.

Het historisch kaartmateriaal heeft aangetoond dat vnl. de as Marktstraat-Gentsestraat bebouwing heeft gekend, en dat het gebied ten zuiden hiervan een sterk ruraal karakter had. Het plangebied was zo onbebouwd (met uitzondering van het primitief kadaster) tot mogelijk in de jaren 1950, waar, op de kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, voor het eerst bebouwing waar te nemen is in een langzaam ontwikkelde stationsbuurt. Op die manier is de kans dat er sporen van historische bebouwing wordt aangesneden quasi nihil. Aangezien het plangebied dienst gedaan heeft als landbouwgrond, is er wel een concrete verwachting naar sporen die gerelateerd kunnen worden aan landbouwactiviteiten. Deze zouden echter niet bijdragen aan beduidende kenniswinst

mbt. de geschiedenis van Harelbeke. Het zeer lage archeologische potentieel, geformuleerd in een oudere archeologienota door Frederik Roelens en het bijhorende advies van regiospecialist Philippe Despriet, komt met andere woorden niet uit de lucht gevallen. Er werd ook contact opgenomen met Philippe Despriet die het zeer lage archeologische potentieel herbevestigde: het projectgebied is gelegen tussen twee Romeinse bewoningskernen (Marktplaats en de Collegewijk) en daarna buiten de historische stadskern van Harelbeke. Dit advies wordt gevolgd door ADEDE bv.

Voor delen van de tuinzones van woningen nr. 36 en 38 werd reeds, in het kader van een verkaveling voor een koppelwoning, geen verder onderzoek geadviseerd. Daarnaast kan er ook bodemverstoring verwacht worden ter hoogte van de bestaande bebouwing, daar waar de geplande residentie zal gesitueerd worden. Deze residentie valt grotendeels binnen de contouren van deze bestaande bebouwing en zal niet onderkelderd worden (echter wordt wel een liftput geplaatst, doch is de oppervlakte van de ingreep beperkt; dit geldt ook voor eventuele regenwater- en septische put(ten)). Op die manier blijft de impact van de werken op de bodem erg beperkt. Bovendien heeft het DHM aangetoond dat er mogelijk sprake is van een ophoging van de bodem langs het tracé van de Stationsstraat (mogelijk voor de constructie van de rijwoningen) tot ca. 2m. Wat overblijft is een zone die overlapt met de tuinen van de bestaande rijhuizen. Omdat de landschappelijke en bodemkundige situatie hier gelijk is aan deze van het projectgebied die in de oudere archeologienota van Frederik Roelens werd behandeld, er dus eveneens een zeer laag archeologisch potentieel is voor deze zone, en omwille van de versnippering van de bodemingrepen, en het feit dat de oppervlakte en vorm van deze zone verder onderzoek bemoeilijkt, is ADEDE bv van oordeel dat vervolgonderzoek vanuit een kostenbaten-analyse niet te verantwoorden valt.

5 Bibliografie

Bartholomieux B. & Veraart D., Archeologienota Stationsstraat te Harelbeke (West-Vlaanderen), Monument Vandekerckhove Archeologisch Rapport 2016K240, Ingelmunster.

Commissariaat Generaal voor de Passieve Luchtbescherming, *Bommen op België (1940-1945)*, 195-196.

Claeys S., 2017, Archeologienota Marktstraat te Harelbeke (West-Vlaanderen), ADEDE Archeologisch Rapport 252, Gent.

Roelens F., 2017, Archeologienota Ballingenweg te Harelbeke (West-Vlaanderen), Frederik Roelens Archeologisch Rapport 2017B366, Harelbeke.

Websites:

<https://www.cartesius.be>

<http://www.cai.onroenderfgoed.be>

<http://www.geopunt.be>

http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

https://nl.wikipedia.org/wiki/Formatie_van_Kortrijk

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/14759>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/14760>

<https://bib.kuleuven.be/ub/nieuws/2015/kaart-van-jean-villaret-1745-1748-digitaal-beschikbaar-via-limo>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/28758>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/69657>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/74412>

6 Lijst van figuren

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.....	- 26 -
Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).	- 27 -
Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.....	- 28 -
Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.....	- 29 -
Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.....	- 30 -
Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.	- 31 -
Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.....	- 32 -
Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.....	- 33 -
Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.	- 34 -
Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.	- 35 -
Figuur 11. Situering van het projectgebied op de kaart van Jacob van Deventer (indicatief)	- 40 -
Figuur 12. Situering van het projectgebied op de gravure van Sanderus (indicatief).....	- 41 -
Figuur 13. Situering van het projectgebied op de kaart van Frickx.....	- 42 -
Figuur 14. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret	- 43 -
Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret	- 45 -
Figuur 16. Situering van het projectgebied op het primitief kadaster (indicatief)	- 46 -
Figuur 17. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.....	- 48 -
Figuur 18. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.	- 49 -
Figuur 19. Situering van het projectgebied op de kaart van Harelbeke, 1877 (indicatief)	- 50 -
Figuur 20. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.....	- 51 -
Figuur 21. Situering van het projectgebied op de Stafkaart van Harelbeke	- 52 -
Figuur 22. Situering van het projectgebied op de kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw.....	- 53 -
Figuur 23. Situering van het projectgebied op de kaart van Kortrijk en Harelbeke.....	- 54 -
Figuur 24. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971.	- 56 -
Figuur 25. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1979-1990.	- 57 -
Figuur 26. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2000-2003	- 58 -
Figuur 27. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.	- 66 -